fugiţĭ de Bucurescĭ, căcĭ ve-ţĭ muri în miseriă şi obscuritate. Miseria, acestŭ viciŭ care omóră corpulŭ! Obscuritatea, acestŭ viciŭ care omóră spiritulŭ!

Inimĭ nobile, naturĭ blânde şi generóse, carĭ aţĭ împrumutatŭ de la ângerĭ tóte bunurile unuiŭ sufletŭ mare şi sântŭ, fugiţĭ de Bucurescĭ, décă voiţĭ se trăiţĭ şi se fiţĭ fericiţĭ.

Cândŭ amŭ sositŭ în Bucurescĭ nu avémŭ nicĭ o cunoscinţă. Dupe ce amŭ intratŭ în colegiŭ, amŭ făcutŭ maĭ multe cu scolarĭ de vêrta mea; amŭ legatŭ chiarŭ căte-va amiciĭ. Dérŭ cumŭ eramŭ sfiosŭ de caracterŭ şi de atitudine, neavêndŭ nimicŭ din acea încredere în mine ce făcea pe uniĭ din camaradiĭ meĭ de colegiŭ a se încerca la întêlnirĭ şi familiarităţĭ aventuróse, nu mĕ gîndémŭ nicĭ sĕ vĕdŭ, nicĭ sĕ fiŭ vĕdutŭ. Cu multŭ maĭ puţinŭ mĕ gîndémŭ sĕ iubescŭ aci pe cine-va, maĭ cu sémă că cugetamŭ la o fată, la unŭ ângerŭ, la o amică din copilăriă cu care-mĭ trecusemŭ tóte dilele cele maĭ frumóse în viaţa unuĭ copilŭ. Pe dênsa, dupe mumă-mea, o iubémŭ maĭ multŭ; dérŭ o iubémŭ cumŭ aşŭ fi iubitŭ o soră, o amică. Se vede că nu se aprinsese încă în sufletulŭ meŭ acea flacără care arde în inimile de 17 anĭ. Imĭ făcusemŭ o deprindere din intimitatea Eleonoreĭ. Alergamŭ pe câmpŭ singurĭ, prindémŭ fluturĭ, culegiamŭ florĭ, şedémŭ împreună la umbra vre unuiŭ stejarŭ bătrânŭ, cândŭ ea resemată cu capulŭ de umărulŭ meŭ, cândŭ eŭ de alŭ seŭ.

Părinţiĭ sĕĭ mĕ vedea ca pe copilulŭ lorŭ. Eĭ

şedeaŭ totŭ în acelaşŭ satŭ, fiindŭ-că satulŭ era pusŭ pe douĕ petice de moşiă, jumĕtate a nóstră şi jumĕtate a lorŭ. Părinţiĭ noştriĭ eraŭ ceĭ maĭ legaţĭ ómenĭ din lume; nu era între eĭ nicĭ o neînţelegere. nu fusese nicĭ o cértă de acelea de care se găseşte maĭ totŭ-dé-una între douĭ proprietarĭ vecinĭ. Avéŭ chiar intenţiunĭ pentru noĭ amândouĭ; căcĭ, la plecare, cândŭ 'mĭ amŭ luatŭ adio de la eĭ tatălŭ Eleonoriĭ 'mĭ a ḑisŭ:

— Dute în Bucurescĭ şi învéţă bine. Eştĭ de 17 anĭ. Eleonora este de 12. Peste 6 anĭ, cândŭ veĭ termina colegiulŭ, amŭ o socotélă cu Dumnéta. Voiŭ aduce şi pe Eleonora anulŭ acesta în Pensionŭ la Bucurescĭ, de şi a maĭ făcutŭ 5 anĭ în Pensionulŭ din Ploescĭ.

Apoĭ dupe ce'ĭ amŭ promisŭ că mĕ voiŭ sili câtŭ se póte de multŭ, m'a îmbrăţişatŭ şi m'a sărutatŭ. Eleonora plângea. Plîngeamŭ şi eŭ, fără sĕ sciŭ pentru ce. Se vede că inimile nóstre presimţéŭ că nu aŭ sĕ se maĭ întêlnéscă.

Şése anĭ în Bucurescĭ ĭ-amŭ petrecutŭ la colegiŭ şi în casă cu câte-va cărţĭ ce-mĭ împrumutase din camaraḑiĭ meĭ de colegiŭ. Patru anĭ mĕ ducémŭ în fiă-care vóră de petrecémŭ la ţéră la familiă cele douĕ lunĭ ale vacanţeĭ. Ceĭ douĭ anĭ din urmă însĕ n'amŭ maĭ pututŭ sĕ mergŭ, fiind-că, neputêndŭ trăi numaĭ cu mica sumă ce-mĭ trimitea de acasă, mĕ amploiasemŭ la unŭ Ministerŭ, dupe obiceiulŭ ţereĭ.

Nu mĕ ducémŭ în nicĭ o casă; nu cunosciamŭ nicĭ o familiă. Cândŭ mi se ura cu lecţiunile şi

cu cititulŭ, plecamŭ pe josŭ la *Bănésa*, la *Fieràstrĕŭ* séŭ la *Filaretŭ*, mĕ așe̦damŭ subtŭ vre unŭ arbore, citeamŭ, respiramŭ aerulŭ celŭ curatŭ și câte-o dată adormémŭ. Acésta îmĭ aducea aminte de ţéră, de familiă, de Eleonora. Déca mi se făcea fóme, mĕ ducémŭ prin prejurŭ, luamŭ ceva și mâncamŭ pe érbă verde. Ce fericitŭ eramŭ atuncĭ! Dupe ce se însera și era lună, mĕ ducémŭ la móră la *Florésca*, privémŭ maĭ întêiŭ la acelŭ tabloŭ câmpenescŭ, cumŭ ţerancele ducéŭ vitele la apă; ascultamŭ scârţâitulŭ puţurilorŭ, sbierătulŭ viţeilorŭ și mugetulŭ vacilorŭ; apoĭ mĕ ducémŭ și mĕ așe̦damŭ pe marginea eleșteuluĭ. Aci contemplamŭ apa și acelŭ firmamentŭ ce atrage cugetările sufletuluĭ, astŭ-felŭ dupe cum atrage abisuluĭ pe celŭ ce se aplécă într'ênsulŭ, ca și cum arŭ vrea sĕ-ĭ spue nisce secrete.

Adormitŭ în acéstă mare de cugetărĭ, de unde nu căutămŭ nicĭ unŭ ţĕrmŭ, mĕ pomenémŭ acasă obositŭ, dérŭ cu sufletulŭ plinŭ de mulţumire. Mĕ culcamŭ, și, adoua-d̦ĭ, deșteptându-mĕ și terminându-mĭ tóte ocupaţiunile, reîncepémŭ din noŭ acéstă plăcută și fericită viaţă! Dérŭ fericirea nu ţine multŭ, precumŭ seninătatea unuĭ cerŭ nu ţine multŭ! Nisce norĭ s'aŭ ridicatŭ pe cerulŭ sufletuluĭ meŭ. Precumŭ paserile răpitóre filfie în aerŭ asteptândŭ se-șĭ véd̦ă prada și, îndată ce o vede, se repede asupra eĭ, așa amorulŭ pândea o pradă; m'a găsitŭ pe mine.

Unŭ camaradŭ de colegiŭ, unulŭ din ceĭ maĭ bunĭ amicĭ aĭ meĭ, Alesandru S.........se afla bol-

navŭ de câte-va ḍile. M'amŭ dusŭ sĕ-lŭ vĕḍŭ. Elŭ era bolnavŭ de tifosŭ. Nicĭ unulŭ din amiciĭ sĕĭ nu voise sĕ 'lŭ véḍă. S'a bucuratŭ atâtŭ de multŭ cândŭ m'a vĕḍutŭ, în câtă a voitŭ sĕ sară din patŭ sĕ mĕ sĕrute, déca o damă care era acolo nu'lŭ oprea.

Imĭ recomandă pe acéstă damă. Era Princesa Margareta, sora-sea. Cumŭ eramŭ timidŭ, nu sciŭ ce-ĭ amŭ rĕspunsŭ la câte-va întrebărĭ ale séle, ce se atingeŭ despre amicia mea cu fratele-sĕŭ. Imĭ mulţămi că eŭ amŭ fostŭ singurŭ care 'mĭ amŭ espusŭ póte viaţa pentru unŭ amicŭ.

— Suntŭ rare astŭ-felŭ de amiciĭ, îmĭ ḍicea ea; şi felicitŭ pe fratele meŭ de alegerea ce a făcutŭ în persóna Dumitale.

Eŭ îĭ mulţumiĭ, spuindu-ĭ că datoria unuĭ amicŭ adevĕratŭ este a se jerfi pentru amiculŭ sĕŭ.

— Se făcea odată, îmĭ respunse Princesa, pe timpulŭ luĭ Pilade şi Orestŭ ; dérŭ astăḍĭ suntŭ fórte rare aceste amiciĭ, şi de aceia eŭ amŭ felicitatŭ pe fratele meŭ.

O oră câtŭ amŭ şeḍutŭ la amiculŭ meŭ, amŭ pututŭ sĕ observŭ pe Princesa. Era între 32 şi 34 de anĭ. Nu era de totŭ frumósă, dérŭ era plăcută. Iĭ lipsea puţinŭ din regula trăsurilorŭ. Avea însĕ o gură mică, nisce dinţĭ albĭ ca sidefulŭ şi nisce ochĭ carĭ nu se potŭ descrie. Eĭ avéŭ tótă mândria, tótă măreția ochilorŭ negrĭ şi totŭ de o dată tótă tinereţea ochilorŭ albastriĭ. Eraŭ marĭ şi micĭ, căcĭ une-orĭ curiositatea spirituluĭ, admirarea, îĭ ţinea de totŭ deschişĭ ; altă dată îĭ înota jumătate

închişî în indolinta lînceḑeală a unuĭ sufletŭ obositŭ, şi cu câtŭ se micşoraŭ cu atâtŭ foculŭ lorŭ devenea maĭ viŭ şi maĭ pătrunḑĕtorŭ. Dérŭ cea ce caracterisa aceştĭ ochĭ, cea ce le da moliciunea ochilorŭ de nordŭ unită cu strălucirea ochilorŭ de orientŭ, era cerculŭ ca facia rugineĭ care-ĭ înconjura şi subtŭ care îĭ simţeaĭ bătêndŭ, căcĭ acestŭ cercŭ nu era altŭ ce-va de câtŭ reflectulŭ orbiteĭ lorŭ din năuntru pe pelea cea maĭ fină şi maĭ străvĕḑĕtóre ce-ĭ înconjura.

Mâinile şi piciórele eraŭ aşa de potrivite, în câtŭ décă arŭ fi fostŭ puţinŭ maĭ marĭ, arŭ fi fostŭ vulgare; décă arŭ fi fostŭ puţinŭ maĭ micĭ, arŭ fi fostŭ de cârtiţă.

Purta o rochiă de mătase albastră, închisă până susŭ. Gâtulŭ albŭ ca marmora, străbătutŭ de nisce vine albastre, era înconjuratŭ de o mică batistă de gazŭ. Capulŭ sĕŭ era incadratŭ de unŭ pĕrŭ castaniŭ închisŭ, în câtŭ de departe l'aĭ fi pututŭ lua de negru, undatŭ de natură, împărţitŭ în douĕ viţe late, dese şi cu îndemânare umflate, şi din care câte-va viţişóre, neregulate, pline de cochetăriă, despărţite de cele l'alte, lăsa sĕ se véḑă între dênsele, în douĕ treĭ locurĭ, pielea albă a frunţeĭ séle albe, lată şi naltă. Părea unŭ surîsŭ în pĕruiŭ seŭ! Sprîncenile de o nuanţă ceva maĭ dulce de câtŭ pĕrulŭ, ne încărcândŭ de locŭ pleopa, lăsa ochilorŭ tótă valórea lorŭ.

O! De ce amŭ vĕḑutŭ pe acéstă femeiă! De ce nu mi s'a ruptŭ piciórele cândŭ amŭ urcatŭ scara eĭ! De ce n'amŭ orbitŭ înainte de a o vedea!

Tóte aceste frumusețĭ, amestecate cu spiritulŭ și cu mândria sea, m'aŭ fermecatŭ. Amŭ începutŭ sĕ iubescŭ p'acéstă femeiă. Nu fusesemŭ pânâ în acelŭ momentŭ 'naintea uneĭ femeĭ de unŭ asemenea rangŭ, de o asemenea bunătate și de unŭ spiritŭ așa de distinsŭ. Câtŭ amŭ ședutŭ acolo, m'a tratatŭ ca și pe fratele seŭ. Părea că eramŭ cunoscuțĭ de maĭ mulțĭ anĭ! Cu tóte acestea, eŭ stamŭ multŭ înaintea eĭ; nu aflamŭ nicĭ o vorbă: o privémŭ numaĭ și eramŭ mulțumitŭ. Din cândŭ în cândŭ articulamŭ câte unŭ cuvêntŭ, două. Ea băgase de sémă timiditatea mea, și de aceia îșĭ înduoise amabilitatea.

Mĕ invită sĕ maĭ viŭ sĕ vĕdŭ pe fratele seŭ, fiindŭ adesea singurŭ, și, pretestândŭ că are sĕ facă câte-va visite, ne părăsi. Cincĭ minute în urmă plecaiŭ și eŭ.

Tótă ḑiua aceia cugetaiŭ la Princesa. Séra însĕ cetitulŭ, ideia că póte Princesa nicĭ că se gândesce la mine, séŭ se gândesce ca la unŭ copilŭ; séŭ că, de și vĕduvă, dérŭ póte sĕ aibă vr'unŭ legământŭ de inimă; tóte acestea mĕ liniștiră și adormiiŭ.

A doua ḑi nu mĕ maĭ gindeamŭ la dênsa, cu sufletulŭ și cu inima, cumŭ mĕ gîndisemŭ în ḑiua trecută.

Ce era acésta óre? Era crisa bóleĭ care aduce agravarea și póte mórtea!

II.

De cândŭ vĕḑusemŭ pe Alexandru, trecuse maĭ multe ḑile și nu mĕ dusesemŭ la elŭ. Mĕ temémŭ nu de bóla luĭ, ci de o alta maĭ mare, maĭ incurabilă, de care n'amŭ putută scăpa. Din cea ce-

este scrisŭ pentru unŭ omŭ în cartea destinuluĭ nu se póte schimba nimicŭ. Dorémŭ sĕ vĕḑĭ şi sĕ nu vĕḑŭ pe Princesa. Eramŭ ca omulŭ care arŭ voi sĕ se răcoréscă în rîŭ, dérŭ frica de a nu se îneca îlŭ opresce. 'Mĭ era frică sĕ nu mĕ înecŭ în acelŭ rîŭ turburatŭ de pasiunile sociale, în fundulŭ căruia nu putémŭ sĕ vĕḑŭ nimicŭ, maĭ cu sémă că avémŭ în memoria mea, înaintea mea, unŭ pîrîŭ limpede, curatŭ, ne periculosŭ, care era sufletulŭ Eleonoriĭ şi în care m'aşŭ fi pututŭ răcori.

Pe Eleonora o vedeamŭ fórte desŭ. Se făcuse mare şi multŭ maĭ frumósă. In tóte duminecile o întêlnémŭ la o mătuşe a sea, care era însărcinată s'o ia din Pensionŭ în ḑilele de sĕrbătóre şi s'o îngrijéscă. Cândŭ mĕ ducémŭ s'o vĕḑŭ, o găsémŭ totŭ-dé-una asteptându-mĕ cu câte unŭ coşuleţŭ de păpuşe plinŭ cu fructe adunate din grădină, chiarŭ în ḑiua aceia; îmĭ da cafea în céşcă de păpuşe; mĕ trata, în fine, ca pe timpulŭ acela cândŭ nu gândémŭ de câtŭ la jucăriĭ, timpulŭ copilărieĭ. Era mare, dérŭ era totŭ copilă. Mie 'mĭ plăcea fórte multŭ, căcĭ era resfrîngerea caracteruluĭ meŭ.

— Îţĭ aducĭ aminte?...... îmĭ ḑicea, cu aerulŭ celŭ maĭ plăcutŭ din lume...... îţĭ aducĭ aminte?

Şi începea se-mĭ enumere tóte suvenirile trecutuluĭ. O! ce frumóse eraŭ! Şi cu ce dulcéţă, cu ce entusiasmŭ le spunea ea!! Vorbea lîmba aceia care se aude în fundulŭ inimeĭ, cum ḑice Petrarca:

«Il parlar che nell' anima si sent»

Plângeamŭ de fericire.

Cu vre-o câte-va lunĭ însĕ înainte de a vedea pe Princesa, Eleonora plecă la ţéra, de vacanţa Crăciunuluĭ, şi o bólă o ţinu tótă érna aceea şi tótă véra. Nevederea eĭ de atâta timpŭ lăsase unŭ golŭ în sufletulŭ meŭ. Amŭ fostŭ destinatŭ se mi-lŭ umple Princesa!

Cincĭ ḑile în urma primeĭ întrevederĭ cu Princesa, mĕ întorcémŭ acasă pe Strada Franceză. Mergeamŭ cugetândŭ la nisce afacerĭ de familiă. Acéstă cugetare îmĭ fuse întreruptă de sgomotulŭ uneĭ trăsurĭ. Ridicaiŭ ochiĭ şi vĕḑuiŭ la douĕ-ḑecĭ de paşĭ în facia mea o trăsură fórte elegantă, cu nisce caĭ negriĭ ca smeiĭ şi cu lacheĭ muiaţĭ numaĭ în firŭ. Cândŭ ajunse în dreptulŭ meŭ, d'o dată vĕḑuiŭ o mână mică, strânsă într'o mânuşiă ca facia paiuluĭ, că-mĭ face semnŭ sĕ mĕ apropiŭ de trăsură şi cu cea l'altă mână făcêndŭ semnŭ vizitiuluĭ se oprescă. Mĕ apropiaiŭ de trăsură. Era Princesa!

— Alexandru e fórte rĕŭ,—îmĭ ḑice ea, cu unŭ aerŭ ce semăna maĭ multŭ cu alŭ unuĭ generalŭ care a câştigatŭ o bătăliă de câtŭ cu alŭ uneĭ femeĭ care spune că fratele seŭ e bolnavŭ.—De ce n'aĭ maĭ venitŭ se-lŭ veḑĭ? Te-a aşteptatŭ mereŭ ḑilele acéstea. Scĭĭ că pe altulŭ n'ascéptă, fiindŭ că nu vine nicĭ unulŭ.

Mĕ scusaiŭ că amŭ fostŭ şi eŭ bolnavŭ şi-ĭ promiseiŭ că mĕ voiŭ duce adoua-ḑĭ negreşitŭ. O întrebaiŭ însĕ la ce oră.

— Vin'o pe la douĕ, îmĭ ḑise ea. Atuncĭ voiŭ fi şi eŭ gata.

Ne salutarĕmŭ şi trăsura porni în galopŭ.

O! Acea trăsură ajunsese, pentru mine, clopoţelulŭ care vestesce venirea cuĭ-va. In urmă cu câte-va luĭ cunosceamŭ la o sută de paşĭ depărtare sgemotulŭ rótelorŭ, fluerulŭ maşinelor, tropătulŭ cailorŭ. Décă era acésta unŭ presimţimêntŭ alŭ inimeĭ, apoĭ inima nu 'nşélă nicĭ o dată! Chiar paşiĭ eĭ începusemŭ sĕ-ĭ cunoscŭ!

A doua ḑi, la ore fixată, eramŭ la Princesa. Feciorulŭ avea ordine a mĕ întroduce lângă dênsa în salonaşŭ.

Amŭ vĕḑutŭ maĭ multe salonaşe în Bucurescĭ, dórŭ acesta ara superiorŭ tutulorŭ celorŭ l'alte; pociŭ ḑice era complectŭ. Tapetulŭ de chărtiă grenată cu florĭ de catifea négră; cortine de damascŭ; policandru; sobe de marmoră; pendulă cu *Sapho* aruncându-se dupe stîncă şi cu *Diana* jucându-se cu câiniĭ seĭ; candelabre cu *Venera* jucându-se cu amoriĭ şi cu capete de sfincsĭ; mobilele cele maĭ nuoĭ şi maĭ elegante; unŭ tapetŭ cu florĭ; o masă rotundă de scrisŭ; oglinḑĭ marĭ câtŭ pereţiĭ; etajere pe la colţurĭ pline cu cele maĭ frumóse lucrurĭ de artă şi, în fine, câte-va tablourĭ. Cele maĭ principale din aceste tablourĭ eraŭ: celŭ dântêiŭ, *Perderea ilusiunilorŭ*, de *Ch. Gleyre*, care represinta pe unŭ bătrânŭ, trecutulŭ, cu mâna la capŭ, cugetândŭ la ḑilele trecute, şi maĭ departe nisce copiĭ, vitorulŭ, jucându-se la sóre; érŭ celŭ d'aldoilea era *Psiche* şi *Amorulŭ*, de *Gérard*.

Cea ce fácea însĕ şi maĭ frumosŭ, şi maĭ artisticŭ salonaşulŭ Princeseĭ, era neregula în care se

afla : colea lângă sobă unŭ fotelŭ, pe care araŭ nisce jurnale de modă ; pe masă câte-va cărţĭ, între care una deschisă ; pe canapea o batistă şi unŭ evantailŭ aruncate ; colea unŭ port-monè, dincolo jurnale politice. Piano deschisŭ şi o mulţime de note staŭ respândite pe elŭ ; pe pupitru era închisă Serenada luĭ *Schubert*. Totulŭ areta gustulŭ elegantŭ alŭ uneĭ dame marĭ, totulŭ respîndea parfumulŭ femeieĭ de o societate distinsă.

Aci şedea femeia care era sĕ jóce o mare rolă în viaţa mea. Cum mĕ vĕḑu, Princesa se sculă în picióre şi'mĭ întinse mâna sĕ 'ĭ-o sĕrutŭ. Facia eĭ era purpurie, nu sciŭ de ce! Era fórte simplu îmbrăcată.

— Fratele meŭ, îmĭ ḑise ea, făcêndu-mĭ semnŭ sĕ şeḑŭ, te-a aşteptatŭ până acumŭ ; dérŭ o căldură şi o durere de capŭ grósnică, care l'a coprinsŭ în acestŭ momentŭ, l'a făcutŭ sĕ céră a rĕmânea puţinŭ singurŭ. Acumŭ dórme. Îlŭ veĭ aştepta la mine până cândŭ se va scula, décă acésta îţĭ face plăcere !

— Nu creḑŭ, Dómnă, îĭ respunseĭ eŭ, cu destulă sfiială ; nu creḑŭ sĕ se găséscă unŭ singurŭ omŭ, de orĭ-ce vêrstă şi de orĭ-ce condiţiune, care se nu-ĭ placă a fi în societate cu Dumnéta!

— Estĭ fórte galantŭ, Domnule Scarlat ! La întêia vedere te-amŭ cunoscutŭ ca băiatŭ bunŭ ; astă-ḑĭ te vĕḑŭ şi galantŭ ; mâine póte sĕ descoperŭ şi alte calităţĭ !

— Vedeţĭ cu ochiĭ iubireĭ ce aveţĭ pentru fratele D-vóstă, Dómnă !

— Nicĭ de cum. Vĕḑŭ cu ochiĭ adevĕruluĭ.

Se sculă apoĭ, trase unŭ cordonŭ care era lângă uşiă şi unŭ lacheŭ apăru. Nu sciŭ ce-ĭ spuse încetŭ, căcĭ auḑiiŭ numaĭ aceste două cuvinte: *nu suntŭ a casă.*

— Amŭ spusŭ, urmă ea, după ce îşĭ reluă unŭ altŭ locŭ pe canapea, în façiă cu fotoliulŭ meŭ, amŭ spusŭ că îndată ce fratele meŭ se va scula se vie se ne anunciă.

Apoĭ începu convorbirea. Vorbirămŭ de litere, de arte, de politică şi chiarŭ de mode. Princesa este dreptŭ nu era o femeiă învĕţată, dérŭ avea ideiă de tóte. Era unŭ felŭ de encyclopediă resumată.

Dulciaţa limbagiuluĭ eĭ şi modestia séŭ timiditatea mea, precumŭ şi contactulŭ privirilorŭ nóstre la schimbarea fie căruĭ cuvêntŭ, făcu pe Princesa se aducă convorbirea pe terâmulŭ amoruluĭ. Dupe ce făcurămŭ şi eŭ şi Princesa diferite disertaţiunĭ asupra fiuluĭ Venereĭ, Princesa mĕ întrebă cu unŭ ochiŭ scrutătorŭ:

— Aĭ iubitŭ vre o dată, Domnule Scarlatu?

— O suvenire, Dómnă; unŭ amorŭ de copilăriă. Cea ce se ḑice unŭ amorŭ seriosŭ, n'amŭ încercatŭ nicĭ o détă.

— Adevĕratŭ?

— Fórte adevĕratŭ.

— Şi nu aĭ găsitŭ pe nimenĭ care se poţĭ iubi, séŭ n'aĭ întêlnitŭ pe cine-va care sĕ te iubéscă?

Acéstă întrebare, posiţiunea sea, căutătura şi zîmbetulŭ sĕŭ îmĭ deteră curagiŭ. Amorulŭ dă a-

ripĭ la călcâiă luĭ Mercurŭ, curagiŭ fricosuluĭ şi credinţă ateuluĭ. Incepémŭ sĕ simţŭ c'o iubescŭ. O iubémŭ chiarŭ.

— Ba amŭ întêlnitŭ pe cine-va, Dómnă, îĭ ḑiseiŭ, uitându-mĕ dreptŭ în ochiĭ seĭ, ca sĕ vĕḑŭ ce impresiune îĭ facŭ cuvintele mele; amŭ întêlnitŭ o femeiă frumósă, nobilă, bună, plină de calităţĭ distinse, pe care, din ḑiua de cândŭ amŭ întêlnitu-o, o iubescŭ ca unŭ nebunŭ şi care nu sciŭ décă trebue sĕ sperŭ că mĕ va iubi şi ea vre o dată!

La cele din urmă cuvinte, érăşĭ priviiŭ în ochiĭ seĭ, pe carĭ ea îĭ lăsă în josŭ. Nu respunse nimicŭ însĕ. Tăcerea, s'a ḑisŭ adesea, este aprobarea, de acea eŭ o luaĭ ca jumĕtate bătălia câştigată. Începuiŭ sĕ sperŭ că am sĕ fiŭ iubitŭ de acéstă femeiă, séŭ că póte deja suntŭ.

— Şi de multŭ cunoscĭ pe acea femeiă? mĕ întrebă ea.

— Numaĭ de cincĭ ḑile, îĭ respunseiŭ, privindu-o érŭ în faciă.

Ea îşĭ lăsă érŭ ochiĭ în josŭ.

— Şi potŭ întreba, fără a fi indiscretă, cine este acea femeiă? adaose ea, făcêndu-se că n'a înţelesŭ de cine este vorba.

— Iubescŭ multŭ pe acéstă femeiă ca sĕ o potŭ spune la cine-va. Dérŭ fiindŭ-că Dumnéta nu facĭ parte din lumea ceĭ l'altă, îţĭ voiŭ spune.

— Cine este? întrebă ea, uitându-se cu ochiĭ marĭ la mine.

— Acea femeiă frumósă, nobilă, cu calităţĭ distinse......

— Şi pe care o iubeştĭ, mĕ întrerupse ea......

— Eştĭ Dumnéta.

— Eŭ! esclamă ea.

— Dumnéta! strigaiŭ eŭ cu entusiasmŭ, cădêndu-ĭ la picióre şi sărutîndu-ĭ mâna cu frenesiă! Dumnéta, pe care din momentulŭ cândŭ te-amŭ vĕdutŭ inima mea s'a aprinsŭ d'unŭ amorŭ nebunŭ, eternŭ; d'unŭ amorŭ care nu l'amŭ încercatŭ până acumŭ.

— Scólă, Domnule, strigă ea, trăgêndu-şĭ mâna tremurândŭ dintr'ale mele Scólă sĕ nu intre cine-va; sĕ nu intre fociorulŭ séŭ băiatulŭ meŭ, căcĭ n'aşŭ maĭ da ochĭ cu elŭ!

— Nu, dómnă, strigaiŭ eŭ cu aprindere; nu mĕ voiŭ scula până nu-mĭ veĭ spune décă mĕ iubeştĭ séŭ nu; până nu veĭ da sentinţa de mórte séŭ de viaţă. Eştĭ cea dintêiŭ femeiă lângă care încercŭ acestŭ simţimêntŭ mare ce se numeşte amorŭ. Lingă Dumnéta simţŭ că suntŭ unŭ altulu maĭ forte, maĭ mare, maĭ bunŭ. Décă vieĭ unŭ sclavŭ orbŭ, supusŭ, lăsatŭ în voia sórteĭ, mĕ aĭ pe mine. Te iubescŭ... Te iubescŭ!

— Eştĭ nebunŭ . dise ea, confusă.

— Da, nebunŭ de fericire că te vĕdŭ aicĭ înaintea mea, nebunŭ de amorŭ! Cine n'arŭ fi nebunŭ ca mine cândŭ arŭ fi înaintea flacărilorŭ ce esŭ din luminele ochilorŭ Dumitale? Spune-mĭ că mĕ iubeştĭ, şi-ţĭ voiŭ ridica unŭ templu în imina mea, unde se fiĭ adorată cum n'a maĭ fostŭ altă femeiă.

— Eĭ bine ..... dise ea repede.

Apoĭ tăcu, par'că arŭ fi opritu-o ceva.

— Eĭ bine? o întrebaiŭ eŭ.

— Eĭ bine! te iubescŭ şi eŭ!

Nu terminase bine cuvêntulŭ celŭ din urmă şi lacremile mele începură se curgă în câtŭ, în câte-va secunde, mâinile séle eraŭ ude de ele şi de sărutărĭ. Plângea şi ea.

— Din momentulŭ în care te-amŭ vĕḑutŭ, adaose ea, Dumnéta aĭ ocupatŭ sufletulŭ meŭ. Te aşteptamŭ, te dorémŭ, te iubémŭ. Câte-va ḑile, în care 'mĭ-aĭ spusŭ că aĭ fostŭ bolnavŭ şi n'aĭ venitŭ, suferiamŭ. Cândŭ te-amŭ întêlnitŭ în Strada Francesă, nu m'amŭ pututŭ stăpâni de a tresări şi de a te chiăma. Suntŭ mistere în viaţa omenéscă carĭ nu se pótŭ esplica. Am vĕḑutŭ ómenĭ carĭ facŭ totŭ ca sĕ fie iubiţĭ; stăruescŭ timpŭ îndelungatŭ pe lângă o femeiă şi nu potŭ sĕ fiă chiarŭ favorisaţĭ de sórtă a le săruta mâna; amŭ vĕḑutŭ însĕ alţiĭ, carĭ, de la prima vedere, inspiră simpatiă, amorŭ. Dumnéta eştĭ dintre ceĭ din urmă.

O ascultamŭ inundêndu-mĕ de acestŭ glasŭ atâtŭ de dulce şi plăcutŭ ce vibra în sufletulŭ meŭ, ca o cântare ceréscă. Ţinémŭ mâinile eĭ într'ale mele; căutăturele mele eraŭ pironite într'ale eĭ, şi sufletulŭ meŭ mergea la dênsa şi alŭ seŭ venea la mine şi se reînturnaŭ din ce în ce maĭ fericite, maĭ avute, maĭ mândre.

Iubeamŭ pe acéstă femeiă, şi nu cerémŭ de la dênsa de câtŭ inimă şi totŭ binele ce dă amorulŭ celŭ mare şi sântŭ.

Amŭ vĕḑutŭ prea curândŭ, fără sĕ cunoscŭ, pe acéstă femeiă şi amŭ cunoscutŭ-o prea târḑiŭ.

Ah! îmĭ voiŭ aduce aminte totŭ déuna de acéstă ḑi, chiarŭ de aşŭ trăi o sută de anĭ! Dérŭ nu voiŭ sci sĕ descriŭ cu de-amănuntulŭ tóte simţimêntele încercate, tóte faptele petrecute. Mişcarea ce voiŭ păstra totŭ dé-una din aceste câte-va ore ale vieţiĭ mele, singure cele maĭ fericite, e sicură, viă, pipăită; dérŭ suvenirea, ce ochiĭ şi urechile arŭ fi voitŭ se păstreze, e deşartă, mişcătóre, peritóre ca umbra care mĕ înconjóră!

Mărturisirea sea îmĭ părea atâtŭ de dréptă, atâtŭ de naturală, atâtŭ de sinceră, în câtŭ nu-ĭ puteamŭ respunde de câtŭ prin lacrĕme şi prin suspine.

— O! ĭĭ ḑiseiŭ eŭ, dupe câte-va momente de tăcere, décă m'aĭ iubi jumĕtate precum te iubescŭ eŭ, amŭ aduce Paradisulŭ pe pămêntŭ! N'amŭ scrisŭ nicĭ o dată versurĭ, dérŭ aşŭ fi capabilŭ sĕ te cântŭ ca Dante pe Beatrice, ca Petrarca pe Laura, ca Lamartine pe Elevira; aşŭ fi capabilŭ se suferŭ închisórea ca Tasso pentru tine.

Capulŭ îmĭ ardea ca unŭ cuptorŭ, pieptulŭ îmĭ bătea cu furiă, inima mi se îneca de fericire când spunémŭ aceste cuvinte.

— Nu 'ţĭ-amŭ spusŭ că te iubescŭ? Linişteştete acum, adaose ea, uitându-se cu milă la mine! Nu veḑĭ că aĭ îngălbinitŭ şi arḑĭ, pare că aĭ frigurĭ! Décă nu te veĭ linişti, aĭ sĕ te bolnăveştĭ şi pe urmă nu veĭ putea sĕ viĭ sĕ mĕ veḑĭ.

Şi ca sĕ schimbe situaţiunea, se sculă de pe canapea, se puse la piano şi începu se cânte serenda luĭ Schubert, acea flóre furată de compositorŭ din grădina melodielorŭ cereştĭ.

Eŭ m'amŭ pusŭ pe unŭ taburelŭ la piciórele séle.

Cine a iubitŭ şi n'a fostŭ lângă femeia ce iubea cândŭ cântă serenada luĭ Schubert, n'a înţelesŭ nicĭ o dată ce este musica şi ce este iubirea.

Torente de armonie se strecoraŭ în sufletulŭ meŭ ; în totŭ corpulŭ meŭ alergaŭ fiorĭ de plăcere. Incetulŭ cu încetulŭ mĕ apropiaiŭ de Princesa fără sĕ sciŭ şi fără sĕ simţŭ, în câtŭ ea începuse se simţă palpitările mele în minutulŭ celŭ maĭ încântătorŭ alŭ cereşteĭ melodiĭ. Acestŭ curatŭ sentimentŭ alŭ mişcăriĭ celeĭ maĭ adâncĭ fibre din inima omuluĭ ne pătrunse pe amândouĭ de o dată. Degetile séle se jucaŭ pe piano ; érŭ ochiĭ eĭ eraŭ aţintaţĭ într'aĭ meĭ. Ea avea o privire rătăcită şi plină de focŭ care aprinse şi pe a mea.

De o dată, pe cândŭ armonia vibra în sufletele nóstre, unŭ felŭ de magnetŭ atrăgea buzele nóstre. Ea îşĭ aplecă puţinŭ capulŭ către mine, fără sĕ simţă. Eŭ ridicaiŭ pe alŭ meŭ puţinŭ. Atuncĭ mâinile séle se ridicară dupe clapele pianuluĭ şi se aruncară de gâtulŭ meŭ şi buzele nóstre se atinseră. Totŭ corpulŭ ni se înfioră. Inimile nóstre începură se bată ; apoĭ numaĭ simţirămŭ nimicŭ. Sufletele nóstre, ca douĕ columbe, îşĭ luase sborulŭ către cerulŭ fericiriĭ.

Nu maĭ rămăsese pe pămêntŭ de câtŭ douĕ bucăţĭ de lutŭ.

III.

Şése lunĭ de ḑile amŭ trăitŭ cu Princesa într'o deplină fericire. Micĭ norĭ veneaŭ câte-o dată de

turburaŭ cerulŭ fericirii nóstre ; dérŭ acești norĭ dispăreaŭ la privirile nóstre, la surîsurile nóstre. Alesandru, fratele Princeseĭ, se făcuse bine de bóla ce suferise unŭ momentŭ; dérŭ avea o altă bólă care era perpetuă, și de care nu putea sĕ scape nicĭ o dată : urâtulŭ.

De și de 23 de anĭ, dérŭ se desgustase de lume ca unŭ omŭ care a trăitŭ 70. Nu maĭ iubea nimicŭ, nicĭ chiarŭ pe soru-sea. Societatea nóstră conruptă îlŭ făcuse neîncredĕtorŭ. Curtase 20 de femeĭ pe rândŭ și se părea că iubesce pe acea căria'ĭ face curte ; dérŭ unŭ cuvêntŭ alŭ seŭ, unŭ surîsŭ maĭ deosebitŭ aruncatŭ unuĭ altŭ bărbatŭ, îĭ inspira neîncrederea în acea femeiă și, în fine, o lăsa și începea cu alta. Astŭ-felŭ, n'a iubitŭ nicĭ una, n'a înțelesŭ nicĭ odată ce este amorulŭ în lumea acésta. Surîdea la declamațiunile acelorŭ ómenĭ carĭ aŭ necontenitŭ în gură cuvêntulŭ onóre, patriă, libertate ! Vĕḑuse pe câțĭ-va carĭ înșelase o dată poporulŭ și nu maĭ credea nicĭ pe ceĭ sincerĭ. Cândŭ i se propuse sĕ ia și elŭ parte la actele politice carĭ se sucedară în aniĭ din urmă, elŭ dete din umerĭ și respunse :

— Ce voițĭ sĕ facŭ ? Nu pociŭ lua parte ; căcĭ nu mĕ încreḑŭ în nimenĭ. Îmĭ pare că nu vĕḑŭ nicăerĭ sinceritate. Póte sĕ mĕ înșelŭ ; suntŭ sicurŭ că mĕ înșelŭ, fiindŭ-că într'o societate de câte-va milióne, neapăratŭ trebue sĕ fiă câțĭ-va ómenĭ cumŭ se cade ; dérŭ astŭ-felŭ este credința mea.

Acestŭ caracterŭ nu putea, dérŭ, sĕ trăéscă în miḑlloculŭ societățeĭ nóstre. Intr'o ḑi plecă din

ţéră ; maĭ întêiŭ priimiiŭ scire că sĕ află in Italia; apoĭ în Mecsicŭ; pe urmă în Statele Unite; şi maĭ pe urmă nu sciŭ unde; căcĭ n'amŭ maĭ priimitŭ nicĭ o scire de la elŭ până astă-ḑĭ.

Princesa rĕmăsese cu copilulŭ sĕŭ şi cu o femeiă, numită Dómna N...... care venea în tóte ḑilele. Copilulŭ, dândulŭ în pensionŭ, rămăsese numaĭ cu D-na N...... Eŭ. dreptŭ sĕ spuĭ, nu o puteamŭ suferi nicĭ de cumŭ. Ea era o femiă destulŭ de neplăcută. Scumpă, egoistă, lacomă, urândŭ juneţia pentru că n'o maĭ avea, şi frumuseţia pentru că n'o avusese nicĭ o dată. Avea asupră-ĭ unŭ mirosŭ secŭ de defăimare bătrână şi de tóne rele. Ea avusese bărbatŭ şi copiĭ; dérŭ nu iubise pe nimenĭ. Avea o limbă de acelea care unde muşcă lasă veninŭ. Figura îĭ era fórte ciudată: unŭ pĕrŭ căruntŭ, dérŭ rarŭ în câtŭ se vedea pielea maĭ prin tóte părţile capuluĭ; nisce ochĭ micĭ; grumaziĭ prea groşĭ; unŭ nasŭ camŭ strîmbŭ; o bărbiă macră şi o gură supţire şi întórsă înăuntru.

De câtŭ-va timpŭ începuse se vie la Princesa fórte desŭ; câte o dată şi de treĭ orĭ pe ḑi. Acésta mĕ făcea s'o urăscŭ şi maĭ multŭ; căcĭ de multe orĭ îmĭ turbura cele maĭ frumóse momente ce trebuia se petrecŭ cu femeia ce iubiamŭ. Cea ce mĕ revolta însĕ şi maĭ multŭ, era micele secrete ce avéŭ împreună, semnele ce suprindémŭ, cuvintele pe jumĕtate ce'mĭ loveaŭ auḑulŭ şi de unde deducémŭ că şi ea nu putea se mĕ sufere şi lupta din tóte puterile a rĕci amorulŭ nostru. Astă-ḑĭ suntŭ sicurŭ că ea a făcutŭ sĕ se sfărime acea legătură ce credeamŭ că va trăi câtŭ şi noĭ.

Într'o ḑi spuseiŭ Princeseĭ bănuelile mele şi o rugaiŭ se otărască o dată pentru totŭ dé-una la cine ţine maĭ multŭ, la mine orĭ la D-na N......

Ea se roşi şi-mĭ respunse că n'amŭ cuvêntŭ sĕ urăscŭ pe D-na N ... fiindŭ că ea are o mare simpatiă pentru mine şi-ĭ vorbesce totŭ dé-una bine de mine.

— Eŭ suntŭ convinsŭ că acéstă femeiă lucréḑă se rĕcéscă amorulŭ nostru, ḑiseiŭ Princeseĭ. Ea trebue se-ţĭ vorbéscă de cine-va cu care sĕ mĕ schimbĭ.

— Ce felŭ? Mĕ bănueştĭ! strigă ea supărată. Ce? eŭ suntŭ femeiă de uliţă, se-mĭ ĭaŭ amanţĭ dupe comandă?

— Nu...... Margareto; n'amŭ voitŭ sĕ ḑică astŭ-felŭ; dérŭ sciĭ proverbulŭ acela care ḑice că picătura fărâmă piatra. Amorulŭ teŭ póte se fiă tare ca granitulŭ; dérŭ stăruinţa DómneĭN...... fiindŭ şi ea necontenită ca picătura, póte se facă ca proverbulŭ sĕ aibă dreptate.

— O! Ce ingratŭ eştĭ, adaose ea începêndŭ sĕ'şĭ îmbunese aerulŭ. Dérŭ nu sciĭ câtŭ de multŭ te iubescŭ? Nu sciĭ că pentru tine suntŭ capabilă se facŭ tóte sacrificiele? Cere şi veḑĭ décă te iubescŭ!

— Se nu maĭ primeştĭ în casă pe acea femeiă.

— Acésta nu se póte. Cumŭ amŭ se daŭ eŭ o femeiă afară fără nicĭ unŭ motivŭ?

— Dă ordine feciorului se spue că nu eştĭ a casă.

— 'Ţĭ-amŭ probatŭ, amiculŭ meŭ, până acumŭ îndestulŭ că te iubescŭ! Îţĭ jurŭ, pe copilulŭ meŭ, că te iubescŭ cumŭ n'amŭ iubitŭ unŭ altŭ omŭ în

lumea acésta: dérŭ te rogŭ nu-mĭ cere se închidŭ ușa Dómneĭ N...... că nu voiŭ putea.

— Atuncĭ rămâĭ cu dênsa, fiindŭ că țiĭ la ea maĭ multŭ de câtŭ la mine.

Și luându-mĭ pălăria, plecaiŭ. Ea era destulŭ de mândră ca sĕ-mĭ pótă dice ceva, sĕ mĕ oprească; dérŭ vĕdui în facia eĭ frica de a nu o părăsi, cu tótă sicuranța ce avea de amorulŭ meŭ. Ea avea esperiența trecutuluĭ. Unŭ micŭ lucru sfărâmă în inima omuluĭ unŭ amorŭ mare, și unŭ mare lucru nu póte sfărâma unŭ amorŭ micŭ, o legătură.

Mĕ duseiŭ acasă și-ĭ scriseiŭ acéstă epistolă:

Dómnă,

«Adĭ 'mĭ aĭ probatŭ că nu mĕ iubeștĭ și nu m'aĭ iubitŭ nicĭ o dată. Trebue sĕ fie între Dumnéta și Dómna N... unŭ obiectŭ care vĕ légă atâtŭ de multŭ, unŭ obiectŭ ce iubeștĭ. De ce nu 'mĭ aĭ spusŭ de la începutŭ ca sĕ mĕ preparŭ la acéstă lovitură? Te-amŭ iubitŭ, te iubescŭ, voiŭ căuta sĕ te uitŭ.

«Amŭ plecatŭ fără sĕ'mĭ iaŭ adio; îmĭ pare camŭ bruscŭ și de aceia amŭ găsitŭ de cuviință a-țĭ scrie și a'mĭ cere scuse.

«Adio! Dómnă. Póte că nu ne vomŭ maĭ revedea nicĭ o dată. Mâine plecŭ la țéră, la părințĭ.

SCARLAT.

Amŭ pus'o într'unŭ plicŭ, amŭ sigilatu-o și amŭ trimisu-o. Tótă séra aceia amŭ umblatŭ ca nebunŭ, maĭ cu sémă orele care altă dată le petrecémŭ

lângă dênsa. Nóptea n'amŭ dormitŭ nicĭ de cumŭ. In sufletulŭ meŭ se lupta uĭtarea séŭ ura şi amorulŭ.

La ce draculŭ amŭ cugetatŭ de amŭ luatŭ la seriosŭ petrecerea ce'şĭ a făcutŭ o damă mare cu mine, unŭ copilŭ, unŭ omŭ cu inimă? Suntŭ óre amantulŭ sĕŭ? Mĕ iubeşte ea óre? Simţimêntulŭ ce are pentru mine de ce atuncĭ preţuesce maĭ puţinŭ de câtŭ pentru Dómna N...? Nu mĕ înşélă ea óre? Atuncĭ îmĭ veni în gândŭ, pentru întêia dată de cândŭ cunósceamŭ pe Princesa, numele, figura chiarŭ a Eleonoriĭ. Nu maĭ sciamŭ de multŭ nimicŭ de dênsa. Hotăriŭ în acelŭ momentŭ ca a doua ḑi se mĕ ducŭ negreşit se vĕḑŭ pe acelŭ ângerŭ plinŭ de candóre, pe care Dumneḑeŭ îlŭ trimisese pe pămêntŭ se aréte ce este bunătatea şi virturea.

Dérŭ eŭ nu sciamă ce este unŭ omŭ prinsŭ între amorŭ şi necasŭ. Mĕ coboramŭ în sufletulŭ meŭ şi simţiamŭ că iubescŭ, şi iubescŭ fórte multŭ, pe Princesa. Mĕ urcamŭ în capulŭ meŭ, şi găsémŭ necasulŭ contra eĭ pentru nepăsarea ce'mĭ arĕtase. Ideia de a vedea pe Eleonora venea numaĭ unŭ momentŭ şi apoĭ trecea. Cugetarea care se amesteca şi în ura şi în amorulŭ meŭ era numaĭ pentru Princesa. Cu tóte acestea voiamŭ se pedepsescŭ pe Princesa, prin părăsirea de câtŭ-va timpŭ, de şi simţémŭ că eŭ era se suferŭ maĭ mutlŭ pedépsa. Făcémŭ ca copiĭ ce refusă bombónele ce nu li s'a datŭ cândŭ voiaŭ eĭ, şi plângŭ cândŭ vĕdŭ pe altulŭ mâncândule.

Adoua ḑi de diminéţă o scrisóre de la mumă-mea, fórte tristă şi plină de adevĕrurĭ, mĕ hotărâ şi maĭ multŭ sĕ plecŭ la ţéră şi sĕ părăsescŭ pe Princesa. Étă ce 'mĭ scria mumă-mea:

Fiulŭ meŭ!

«Aĭ făcutŭ reŭ de ne-aĭ uitatŭ, şi cu atâtŭ maĭ multŭ pe Eleonora. Ea sĕ află fórte reŭ bolnavă. Astă-ḑĭ abia amŭ pătrunsŭ secretulŭ bóleĭ séle. Obiectulŭ principalŭ escĭ tu. Te iubesce fórte multŭ, sermana fată! Déca arŭ fi mărturisitŭ maĭ nainte amorulŭ ce are pentru tine, póte nu aĭ fi căḑutŭ în ghiarele aceleĭ femeĭ. De şi astă-ḑĭ este camŭ tărḑiŭ, dérŭ eŭ creḑŭ că totŭ o putemŭ scăpa de mórte, déca veĭ veni se o veḑĭ, sĕ-ĭ spuĭ că numaĭ pe ea o iubescĭ şi că acea femeiă, cu care scie tótă lumea şi Eleonora chiarŭ că eştĭ în relaţiĭ, a fostŭ numaĭ o prietină.

«Ce luptă crudă nu s'a petrecutŭ în sufletulŭ acesteĭ copile mândre şi virtuóse, cândŭ a aflatŭ că aĭ uitatu-o pentru alta! Ea, care era o fată francă, de câtŭ-va timpŭ se petrecea în sufletulŭ seŭ o parte misterióśă şi tăcea. Acésta îĭ causă o melancoliă, care maĭ pe urmă se prefăcu într'o bólă de pieptŭ. Amŭ întrebatu-o adesea causa întristăriĭ séle, dérŭ ea tăgăduia, ḑicêndŭ că nu are nicĭ una. Amŭ urmăritu-o de aprópe şi, în fine, amŭ aflatŭ că cauza este, cum 'ţĭ-amŭ spusŭ, amorulŭ ce are pentru tine. De la plecarea ta ea nu se maĭ gândea de câtŭ la tine. Totŭ déuna vor-

bia cu entusiasmŭ de ḑilele ce le-aţĭ petrecutŭ împreună. Cândŭ priimiamŭ scrisorĭ de la tine, în care vorbiaĭ şi de dênsa, ea maĭ întêiŭ se roşia, apoĭ bătea din palme, rîdea şi, fără sĕ vrea póte, îşĭ manifesta bucuria ce simţia în fundulŭ inimeĭ. Dintr'o ḑi,—îmĭ pare c'am d'atuncĭ tu n'aĭ maĭ scrisŭ nimicŭ — din acea ḑi sufletulŭ eĭ se coprinse de o tristeţiă profundă. Ceru la tatălŭ seŭ se vie la Bucurescĭ, şi, cum elŭ o are numaĭ pe dênsa, ca sĕ'ĭ facă plăcerea, consimţi. Venită la Bucurescĭ, dupe cumŭ 'mĭ-a spusŭ tatălŭ seŭ, căută tóte midlócele se afle totulŭ despre tine. Se ducea la teatru, la soarele, cerceta, întreba.

«Nu sciamŭ causa acesteĭ cererĭ de a merge la Bucurescĭ; maĭ târḑiŭ însĕ amŭ aflatu-o. Ea primise o scrisóre anonimă, nu sciŭ de la cine, prin care îĭ spunea că tu escĭ cu acea femeiă.

«O! ce miserabilĭ suntŭ aceĭ ómenĭ carĭ scriŭ anonimŭ, fără sĕ se gândéscă că potŭ sfărâma o inimă slabă!

«A mersŭ, a cercetatŭ şi a aflatŭ. Atuncĭ s'a întorsŭ la ţéră şi d'atuncĭ nu maĭ are ḑi senină. Maĭ ḑilele trecute, era unŭ timpŭ frumosŭ. Eà, ridicându-se din patulŭ eĭ şi uitându-se pe feréstră afară, treseri şi ḑise cu durere.

«— Ah! ce timpŭ frumosŭ! Câte ḑile de acestea, altă dată, le-amŭ petrecutŭ fericită! Ce este lumea acésta! ce schimbare, Dumneḑeule!

«Eramŭ singură cu dênsa. O întrebaiŭ cuvêntulŭ aceleĭ esclamărĭ durerόse şi ea îmĭ respunse:

«— Nu sciŭ pentru ce adineórĭ 'mĭ-a venitŭ aşa

de reŭ căndŭ amŭ vĕḑutŭ o ḑi de primăvéră aşa de frumósă! Dérŭ nu e nimicŭ! Acumŭ a trecutŭ totŭ.

«Altă détă, înaintea mea şi a mumeĭ séle, nu sciŭ cum venise vorba de rândunele, vĕḑêndule venindŭ; căcĭ ochiĭ seĭ se umplură de lacreme dulcĭ. Ea ne ḑise c'unŭ surîsŭ ângerescŭ:

«— Nu sciŭ pentru ce căndŭ vĕḑŭ şi căndŭ auḑŭ vorbindu-se de rândunele simţŭ în mine o mişcare streină şi'mĭ vine sĕ plângŭ!

«Era érŭ vr'unŭ suvenirŭ d'ale tale.

«Maĭ în urmă o amică a familieĭ desfăcu albumulŭ, şi, căndŭ veni la fătografia ta, stătu maĭ multŭ sĕ o privéscă. Eleonora îşĭ aruncă ochiĭ, tresări ca o căprióră la sunetulŭ cornuluĭ de vênătóre, şi câte-va lacreme se strecură pe obrajiĭ seĭ

«— Értă-mĕ, îmĭ ḑise ea, sărindŭ de gâtulŭ meŭ! Ertă-mĕ; suntŭ o nebună. N'amŭ pututŭ se-mĭ ţiŭ acéstă mişcare. Veḑĭ cum îmĭ bate inima?

«Într'adevĕrŭ inima îĭ bătea cu furiă. Ce misterŭ e şi amorulŭ! Nu putémŭ ceti în acelŭ momentŭ, în acelŭ sufletŭ purŭ, limpede ca cristalulŭ, o pasiune aşa de mare! Cine n'a iubitŭ séŭ n'a urîtŭ nicĭ o détă, nu sciă ce va sĕ ḑică o pasiune mare, ḑicea cine-va. Acesta este unŭ adevĕrŭ pe care l'amŭ constatatŭ însu-mĭ.

«Amŭ vĕḑutŭ puţinŭ câte puţinŭ acéstă flóre preciósă, care nu avea consciinţa profumuluĭ seŭ ce îlŭ esala, séŭ a culóreĭ ce o nuanţa, crescêndŭ, desvoltându-se, înflorindŭ sub auspiciele luĭ Dumneḑeŭ, şi apoĭ ofilindu-se, stingêndu-se numaĭ la

suflarea unuĭ amorŭ. Amŭ vĕḑutu-o tênără, veselă, plină de viaţă, şi astăḑĭ o vĕḑŭ palidă ca mórtea şi tristă ca durerea.

«Erĭ ducêndu-mĕ prin satŭ se visitezŭ nisce femeĭ bolnave, aflaiŭ că se găsesce reŭ de totŭ. M'amŭ dusŭ la dênsa. Ah! ce spectacolŭ durerosŭ, Dumneḑeulŭ meŭ! Figura sea palidă, ángerescă, încadrată cu bendele pĕruluĭ seŭ, abia se vedea în miḑĭloculŭ albeţiĭ aşternutuluĭ. Ochiĭ seĭ ceĭ marĭ, maĭ fără căutare, eraŭ semi-închşĭ sub pleopele lorŭ cele lungĭ, care aruncaŭ o urmbră transparentă pe obrajiĭ eĭ, ce acumŭ eraŭ săpaţĭ de urmele bóleĭ. Une-orĭ buzele eĭ se mişcaŭ uşorŭ. Îşĭ ţinea amândouĕ mâinile séle pe pieptŭ într'o atitudine plină de graciă şi de modestiă. Nu vĕḑusemŭ pe Eleonora de câte-va ḑile şi acumŭ fuiŭ spăimântată de schimbările trăsurilorŭ séle.

«Te conjurŭ, dérŭ, vin'o îndata ce veĭ priimi acéstă epistolă. Eleonora va muri, décă nu veĭ veni, şi eŭ nu voiŭ maĭ putea sĕ te vĕḑŭ de câtŭ ca pe omorîtorulŭ sĕŭ.

«Te aşteptŭ chiarŭ astă-séră. La revedere.

CATERINA»

Cum am cetitŭ acéstă scrisóre, amŭ trimisŭ pe feciorulŭ meŭ se-mĭ aducă o trăsusă şi eŭ amŭ începutŭ se'mĭ facŭ giamantanulŭ. Cuvêntulŭ «nu te voiŭ privi de câtŭ ca pe omorîtorul sĕŭ», suna la urechile mele. Eramŭ gata de plecare. Trăsura venise şi se şi aşeḑase bagagiulŭ într'însa, cândŭ unŭ cupé intră în curte la mine. Feciorulŭ îmĭ anunciă pe

Princesa. Diseiŭ se-ĭ spue că nu suntŭ acasă şi că m'amŭ dusŭ la barieră înainte se asteptŭ trăsura; dérŭ până sĕ se întórcă feciorulŭ se-ĭ spue, ea şi intrase.

— Amŭ venitŭ se-ţĭ cetescŭ o scrisóre de la fratele meŭ, care te privesce, dise ea, stăpânindu-şĭ turburarea, provenită la vederea trăsuriĭ de drumŭ.

Trăseĭ Princeseĭ unŭ fotelŭ, îĭ mulţămiŭ cu aerulŭ celŭ maĭ rece din lume, luaiŭ scrisórea şi o cetiŭ. Era vorba de banĭ. Cerea se iaŭ de la arendaşulŭ seŭ şi se-ĭ trimitŭ printr'unŭ bancherŭ la Neapole. Promiseiŭ Princeseĭ că îndată voiŭ merge la unŭ bancherŭ, voiŭ lua baniĭ şi îĭ voiŭ trimite. Şi fiindŭ că acumŭ suntŭ în momentŭ de a pleca, voiŭ depune eŭ garanţiă până cândŭ arendaşulŭ, dupe o scrisóre a mea, va aduce acea sumă.

Vĕdêndŭ ea că nu este glumă, şi că eramŭ decisŭ cu orĭ-ce preţŭ s'o părăsescŭ, de o dată ochiĭ i se umplură de lacrĕmĭ.

— Nu se póte, nu se póte, strigă ea, ne maĭ putêndu-şĭ stăpâni suspinele. Nu se póte sĕ mĕ părăsescĭ aşa, cândŭ eŭ te iubescŭ atâta!

Eraŭ óre acestea lacrămĭ scóse din iubire séŭ din rana amoruluĭ propriŭ? Amŭ vĕdutŭ maĭ pe urmă că eraŭ provenite din ambiţiunea de a nu fi părăsită. Ce bine făceamŭ atuncĭ de urmamŭ impresiunilorŭ ce'mĭ cauzase scrisórea mumeĭ mele! Lacremile însĕ, maĭ cu sémă ale femeieĭ ce iubimŭ, aŭ o putere fórte mare asupra nóstră. N'amŭ pututŭ se resistŭ la acelea ale Princeseĭ. Rĕciala mea s'a prefăcutŭ în milă; m'amŭ apropiatŭ de

dênsa; 'ĭ-amŭ luatŭ mâna şi 'ĭ-amŭ sărutatu-o. Ea a săritŭ de gâtulŭ meŭ, m'a sĕrutatŭ cu unŭ zîmbetŭ care semăna cu surîsulŭ aurorei cândŭ ese dupe unŭ munte, şi 'mĭ a ḑisŭ:

— Nu e aşa că nu mĕ veĭ face sĕ suferŭ? Tu scii câtŭ te-amŭ iubitŭ şi câtŭ te iubescŭ! Voescĭ, pe lângă sacrificiile ce amŭ făcutŭ, se maĭ facŭ şi pe acela de a nu maĭ priimi pe D-na N$_*$*$_*$? îlŭ voiŭ face, numaĭ rămâĭ.

Uĭtaiŭ totulŭ înaintea rugăminteloru, înaintea lacremelorŭ séle, până şi scrisórea mumă-meĭ, şi rămăseiŭ.

IV.

Câte-va momente stăturămŭ îmbrăţişaţĭ. In acelŭ timpŭ uitasemŭ scrisórea mumă-meĭ, pe Eleonora şi chiarŭ pe Dumneḑeŭ. Ertaţi-mĕ fiinţe scumpe şi iubite, voĭ care sunteţĭ în cerurĭ şi voĭ care sunteţĭ încă pe pămêntŭ, ertaţi-mĕ pentru acéstă ingratitudine! De şi nu m'aţĭ blestematŭ atuncĭ; dérŭ acéstă călcare a datorieĭ de omŭ şi de fiŭ m'a ajunsŭ! Amorulŭ este însĕ care m'a abătutŭ de la acéstă datoriă. Décă elŭ arŭ raţiona, lumea n'arŭ fi aceia ce este astă-ḑĭ şi elŭ nu s'arŭ maĭ numi astŭ-felŭ.

Iubeamŭ pe Princesa, amŭ spusu-o de o sută de orĭ în acestŭ manuscriptŭ, şi totŭ îmĭ place s'o repetŭ, căcĭ o iubescŭ încă. Incendiurile marĭ nu se stingŭ lesne. Pasiunile marĭ nu disparŭ numaĭ de câtŭ; ele träescŭ câte-odată câtŭ omulŭ

care le încércă, şi de multe orĭ ele 'ĭ causéḑă mórtea.

Dupĕ acea îmbrăţişare, cândŭ ne-amŭ trasŭ îndărătŭ şi ne-amŭ privitŭ în faciă, obrazulŭ eĭ ca şi alŭ meŭ era vĕrgatŭ de urmele lacremilorŭ ce lăsase în calea lorŭ.

Nu putémŭ sĕ vorbimŭ. Într'adevărŭ, cuvêntulŭ cată sĕ tacă cândŭ cugetarea vorbeşte cu sufletulŭ.

Dupe câte-va momente de contemplare dulce şi plină de mulţumire, Princesa rupse tăcerea.

— Aĭ tu încredere în mine? întrebă ea.

— Décă amŭ! Dérŭ tu eştĭ conducătórea vieţeĭ mele!

— Acéstă trăsură, care este în curte, era destinată sĕ te ducă la ţéră, nu este aşa?

— Da.

— Eĭ bine! acéstă trăsură va merge la ţéră; însĕ nu acolo unde otărâseşĭ. Mĕ urmezĭ?

— La marginile lumeĭ, de va fi.

— Îţĭ mulţumescŭ, adaose, strângându-mĭ mâna cu tandreţiă.

Apoĭ chemă pe lacheulŭ seŭ, îĭ dete ordine sĕ se întórcă acasă cu trăsura sea, se pue caiĭ la postalionŭ, se pue cele necesariĭ pentru o lună şi se vie unde'lŭ va anunţa peste douĕ ore. Dupĕ aceste ordine îmĭ luă braciulŭ şi-mĭ ḑise:

— Aĭdemŭ.

Mergémŭ, fără sĕ ştiŭ unde; dérŭ mergémŭ cu mulţumire. Ne urcarămŭ în trăsură şi ea porni spre bariera *Têrguluĭ d'Afară*, în locŭ de a porni spre aceea a *Têrgovişteĭ*, destinată maĭ nainte.

Cândŭ eşirămŭ din Bucurescĭ, şi ajunserămŭ în luciulŭ câmpieĭ, întrebaiŭ pe Princesa cumŭ de a sciutŭ pentru ce plecamŭ la ţérră!

— Dupe ce amŭ cetitŭ scrisórea ta, îmĭ respunse ea, şi dupe modulŭ cum m'aĭ părăsitŭ, eramŭ sicură că aĭ sĕ mĕ schimbĭ pentru altŭ-cine-va. Amŭ trimisŭ, dérŭ, unŭ omŭ alŭ meŭ se te spioneze. Elŭ a aflatŭ totŭ, până şi coprinderea scrisoriĭ ce aĭ priimitŭ de la mumă-tea, şi a venitŭ de 'mĭ a spusŭ. Atuncĭ amorulŭ propriŭ, sângeratŭ, a învinsŭ ambiţiunea, orgoliulŭ meŭ, şi, înarmată de ocasiunea cu scrisórea fratelui-meŭ, convinsă că nu va suferi câtuşĭ de puţinŭ demnitatea mea, amŭ venitŭ, sicură că te voiŭ opri, fiindŭ-că sciŭ câtŭ mĕ iubescĭ.

— Dérŭ déca n'aĭ fi reuşitŭ se mĕ oprescĭ?

— Atuncĭ... atuncĭ nu sciŭ ce aşŭ fi făcutŭ. Eramŭ sicură însĕ de reuşită, de acea m'amŭ asardatŭ.

— Cumŭ te jocĭ cu viaţa mea!

Vorbindŭ, uĭtasemŭ posiţiunile cele frumóse şi pitorescĭ ce începuserămŭ a întâlni, verdeaţa care în luna luĭ Maiŭ este tênără şi d'o colóre ca smarandulŭ şi profumulŭ care se ridica din florile dupe poene.

O fericire mare te confundă

Patru ore câtŭ ţinu acéstă călĕtoriă, Princesa fu pentru mine plină de luare aminte şi de preveninţe graţióse. Vorbele eĭ eraŭ însoţite de o bunătate rară, puţinŭ gravă şi aţintată. Ea simţea, ca şi mine, că cine-va nu se póte iniţia într'o fericire de câtŭ trecêndŭ prin încercărĭ.

Pe la şése ore trăsura nóstră coti drumulŭ şi o luă pe marginea unuĭ întinsŭ lacŭ, limpele şi puţinŭ camŭ albastru, care semăna multŭ cu lacurile din Elveţia şi Italia; apoĭ, finindu-se laculŭ, urmă marginea uneĭ grădinĭ cu arborĭ secularĭ şi opri înaintea unorŭ porţĭ marĭ, aşeḑate în miḑlloculŭ unuĭ lungŭ grilagiŭ. Pórta se deschise şi noĭ ne pomenirămŭ într'o curte-grădină în miḑlloculŭ căria era o casă mare cu două etagie. Pe din afară semăna multŭ cu o Vilă dupe marginea laculuĭ Majore. Casa Princeseĭ, ca şi acele Vile, fiindŭ pusă p'o óre care înălţime, domina laculŭ. Interiorulŭ era de o bogăţiă nedescriptivă.

Eşirămŭ îndată în balconŭ. Princesa, surîḑêndŭ de surprisa mea, se uĭta la mine cu amorŭ, pare că arŭ fi voitŭ se mĕ întrebe:

— Heĭ! cum găsescĭ loculŭ unde te-amŭ adusŭ eŭ? Este totŭ aşa ca acela la care voiaĭ sĕ te ducĭ, séŭ este maĭ frumosŭ?

Ea era sicură că e maĭ frumosŭ!

Ordonă sĕ ne facă prînzulŭ şi ne coborîrămŭ în grădină. Sórele da cea din urmă sĕrutare selbelorŭ ce ne înconjura. Aerulŭ era îmbălsămatŭ de profumulŭ a miĭ de florĭ ale primăvereĭ. Frunḑele, carĭ avéŭ încă o verdéţă tênără, tremuraŭ la suflarea cea uşóră a zefiruluĭ. Păserile de totŭ felulŭ ciripeaŭ, sburaŭ, se căutaŭ între arborĭ şi numaĭ ele turburaŭ, cu micile lorŭ strigărĭ voiόse, profunda tăcere a selbeĭ. Inima îmĭ crescea cu putere. Resuflamŭ c'ună nesaţiŭ nespusŭ tóte profumele, tóte emanaţiunile suave ale natureĭ. Um-

blamŭ încetŭ unulŭ resematŭ de celŭ l'altŭ. Abia schimbamŭ din cândŭ în cândŭ câte-va cuvinte distracte. Unŭ momentŭ voiiŭ se-mĭ aducŭ aminte câte-va impresiunĭ ale primeĭ mele juneţĭ petrecute cu Eleonora; dérŭ îmĭ fuse peste putinţă! Amorulŭ Princeseĭ copleşise totŭ.

— Cumŭ găseştĭ tu acestŭ locŭ? mĕ întrebă Princesa, rupândŭ tăcerea.

— Unŭ Paradis.

— Voescĭ tu, amiculŭ meŭ, se şedemŭ maĭ multŭ timpŭ aicĭ?

— Tótă viaţa, décă vreĭ tu. Ce felŭ? cândŭ cine-vă pune mâna pe fericire, trebue sĕ-ĭ dea drumulŭ îndată? Şi ce sĕ facemŭ în lume? N'o cunóscemŭ îndestulŭ?

— Aĭ dreptate, îmĭ dise ea, suspinândŭ? Pentru ce se ne întórcemŭ, cândŭ avemŭ aicĭ totŭ? Suntŭ atâtea farmece aicĭ, în esistenţa acésta, încâtŭ arŭ fi păcatŭ s'o părăsimŭ şi sĕ ne aruncămŭ în prevalea cea scînteietóre ce se numesee lume!

Póte că amŭ fi vorbitŭ până la diuă, décă nu venea sĕ ne chieme la masă!

Dilele ce urmă acestia fură dilele cele adevĕrate fericite ale viăţeĭ mele. Simţiiŭ, în tótă îmbătătórea deplinătate, ce va sĕ dică a iubi şi a fi iubitŭ. Mi se părea că acéstă iubire n'are sĕ se termine nicĭ o dată. Iubiamŭ! Eramŭ iubitŭ! Acestŭ simţimêntŭ îmĭ ocupa tótă inima. Acéstă îmbătare era aşa de complectă în câtŭ nu maĭ aveamŭ nevoiă nicĭ de suvenire, nicĭ de speranţă. Presentulŭ era tótă viaţa mea. Cea ce fusesemŭ, cea ce voiŭ

ajunge nu putea nicĭ de cumŭ sĕ isbutéscă a' mĕ ocupa : iubémŭ ! iubémŭ !

Acumŭ, cândŭ cugetarea, singurătatea, disperarea m'aŭ luminatŭ asupra atâtorŭ lucrurĭ ce Princesa îmĭ ḑicea atuncĭ, şi ce s'a petrecutŭ în urmă, mi se pare că ea, care vorbea de amorŭ, nu iubise nicĭ o dată, séŭ maĭ bine că eŭ iubeamŭ precumŭ nimenĭ n'a iubitŭ în lume. Princesa era sufletulŭ meŭ, gândirea mea, viaţa mea. Nu eramŭ ca aceĭ care facŭ proecte de viitorŭ pentru ca sĕ fiă fericiţĭ împreună. Acésta arŭ fi fostŭ pentru mine o gândire afară din cea ce simţiamŭ şi nu putémŭ s'o amŭ. Imĭ simţiamŭ inima atârnândŭ de o mulţumire maĭ presusŭ de tóte calculele şi de tóte prevederile. Puterile viăţiĭ şi cugetările mele abia eraŭ de ajunsŭ acesteĭ îmbĕtărĭ.

O ! femeiă! Te-amŭ iubitŭ şi te iubescŭ, chiarŭ acumŭ, dându-ţĭ viaţa mea, priimindŭ chinulŭ de mórte în care trăescŭ ; dérŭ nu te iubescŭ ca atuncĭ. Acumŭ sciŭ cea ce facŭ; amŭ o voinţă ; atuncĭ nu aveamŭ nicĭ una : iubémŭ, acésta era pentru mine datoriă, onóre, virtute.

Cea ce s'a petrecutŭ între mine şi Princesa în timpŭ de o lună, câtŭ am statŭ la ţéră, la moşia eĭ, nu aşŭ putea sĕ descriŭ. 'Mĭ-arŭ trebui o pénă de maestru şi memoriă. Totulŭ aci îmĭ plăcea şi mĕ îmbĕta. Décă ea era lângă mine, eramŭ fericitŭ. Déca lipsea unŭ momentŭ, eramŭ nenorocitŭ. Cândŭ îmĭ vorbia, vocea sea resuna în mine şi destepta unŭ ecoŭ aşa de putinte care murmura neîncetatŭ, astŭ-felŭ că o ascultamŭ încă şi cândŭ numaĭ vorbia.

Amŭ trăitŭ óre eŭ altă viaţă în acelŭ timpŭ? N'amŭ fostŭ óre răpitŭ în cerŭ, într'o atmosferă necunoscută? Nu era óre unŭ visŭ în care numaĭ amorulŭ era deşteptŭ, pe cândŭ înţelepciunea şi datoria dormiaŭ în inimă-mĭ?

Intr'adevĕrŭ a fostŭ unŭ visŭ, unŭ delirŭ, o îmbătare fără nume; căcĭ, cândŭ a venitŭ realitatea, m'amŭ vĕḑutŭ singurŭ numaĭ c'unŭ resimţimêntŭ care'şĭ avea bucuria sea durerósă. Inima mea este sdrobită de cerésca îmbrăţişare care a ţinutu-o aşa de multŭ.

Mi se pare, de cândŭ amŭ intratŭ în singurătate, că décă acea stare arŭ fi ţinutŭ maĭ multŭ, puterea mi s'arŭ fi topitŭ cu încetulŭ ca o céră albă într'o sobă de porţelanŭ şi că sufletulŭ meŭ s'arŭ fi evaporatŭ ca unŭ aburŭ la sóre.

Ah! de ce n'amŭ muritŭ atuncĭ, Dumneḑeulŭ meŭ, érŭ nu dupe cumŭ morŭ astă-ḑĭ! Aşŭ fi muritŭ cu credinţă că este fericire pe pămêntŭ şi că o dă numaĭ femeia!

Cu câtŭ înaintezŭ cu povestirea faptuluĭ, cu atâtŭ mĕ apropiŭ de unŭ momentŭ care, cu câtŭ a fostŭ de plăcutŭ, de mare la începutŭ, cu atâtŭ a fostŭ de durerosŭ în urmă.

Pe la finele uneia din lunele de tómnă, căcĭ amŭ petrecutŭ tótă véra la ţérră, era una din acele serĭ frumóse de care se găsescŭ numaĭ la noĭ şi în Italia. Princesa îmĭ propuse se facemŭ o preumblare cu barca pe lacŭ. Priimiŭ cu cea maĭ mare mulţumire, şi, ca douĭ copiĭ, alergarămŭ sĕ vedemŭ care din duoĭ ajunge maĭ curândŭ. Se'n-

ţelege că eŭ aşŭ fi ajunsŭ; dérŭ trebue totŭ de-una sĕ lăsămŭ acestuĭ secsŭ slabŭ, care în realitate este celŭ maĭ tare, se-ĭ lăsămŭ satisfacerea că póte birui şi elŭ. Princesa dérŭ a ajunsŭ cea dintêiŭ şi a şi săritŭ în luntre, unde amŭ urmatu-o. Avémŭ de conducĕtore pe unŭ ţeranŭ care servia la Princesa de 20 de anĭ. In câte-va momente furămŭ în miḑloculŭ apeĭ!

Era unŭ tabloŭ minunatŭ. Luna, ce privea pe furişŭ printre sălciele plîngĕtóre după marginea laculuĭ, se juca în undele cele line ale apeĭ. Tăcerea cea maĭ solemnă domnea peste totŭ. Stelele sclipeaŭ dé-supra nóstră ca nişte flacărĭ în depărtare. Vêntulŭ, ce abia adia, aducea dupe câmpiă îmbătătorulŭ profumŭ alŭ florilorŭ. Eŭ şedeamŭ lungitŭ la picióręle Princeseĭ, cu bărbia pe genuchiulŭ seŭ şi cu ochiĭ ţintiţĭ în aĭ seĭ. Nimicŭ nu ne turbura din acéstă încântare meditativă de câtŭ sunetulŭ lopeţilorŭ.

— Nu voeştĭ, îmĭ ḑise Princesa, se depunemŭ la malŭ pe acestŭ conducĕtore şi se lăsămŭ barca în voia eĭ pe lacŭ? Mi se pare că fericirea nu este complectă cândŭ suntŭ treĭ!

— Aĭ apucatŭ înainte. Tocmaĭ acésta voiamŭ se-ţĭ propuiŭ şi eŭ.

— Care va se ḑică ne-amŭ înţelesŭ? ḑise ea, bătândŭ în palme ca unŭ copilŭ care a câştigatŭ ceva. Cheorghe, adaose ea, trage la malulŭ celŭ l'altŭ, la covercă.

Conducĕtorulŭ trase barca unde i se ordonase; şi, cândŭ ajunse la malŭ, i se ḑise sĕ se cobóre

şi se aştepte până cândŭ va fi strigatŭ ca se vie cu ceĭ laltă luntre. Apoĭ luaiŭ eŭ lopeţile şi înaintaĭ în largulŭ lacululĭ. Cândŭ ajunserămŭ în midlocŭ, încetaiŭ de a maĭ mâna şi-mĭ luaiŭ loculŭ dîntêiŭ. Numaĭ aceĭ carĭ, iubindŭ, aŭ fostŭ în asemenea posiţiune, sciŭ plăcerea şi îmbătarea ce se simte; ea nu se póte descrie. Eŭ, care până în acelŭ momentŭ nu scrisesemŭ nicĭ unŭ versŭ, sufletulŭ meŭ, umplênduse de plăcere, a debordatŭ şi amŭ improvisatŭ acéstă poesiă, pe care amŭ cântatŭ-o Princeseĭ îndată pe o arie ce cunosciamŭ.

Cândŭ luna 'n unde îşĭ scaldă faţa;
Cândŭ vêntulŭ plînge în câmpŭ pe florĭ;
Cândŭ susŭ din nubiĭ se lăsa ciaţa
Ca fumŭ din cerurĭ peste ninsorĭ,

Perdutŭ pe gândurĭ, cu tine 'n lume,
Plinŭ de iubire şi de misterŭ,
Eŭ şoptestŭ nopţiĭ unŭ dulce nume,
Unŭ dulce eco scăpatŭ din cerŭ!

Rafal îlŭ plimbă din munţĭ pe vale;
Venus îlŭ strînge la pieptŭ uşorŭ;
Şi călĕtorulŭ s'opreşte 'n cale
Şi îlŭ ascultă plinŭ de amorŭ!

Margo şoptesce apa pe malurĭ,
Margo repetă cascada 'n stâncĭ,
Şi vêntulŭ măriĭ, udatŭ de valurĭ,
Margo repetă prin văĭ adâncĭ!

Şi ecoulŭ nopţiĭ repeta fiă-care sfîrşitŭ de strofă;

însĕ celŭ maĭ frumosŭ era finele strofeĭ a treia: *Amorŭ!*

Cândŭ terminaŭ cânticulŭ, audiĭŭ una din acele respirărĭ tarĭ şi prelungite eşindŭ încetişorŭ din buzele Princeseĭ, par' că pieptulŭ, apăsatŭ de o greutate, ş'arŭ fi datŭ într'o singură resuflare tótă respirarea uneĭ viăţĭ lungĭ.

Fuiŭ turburatŭ.

— Suferĭ? O întrebaiŭ cu întristare.

— Nu, dise ea: acéşta nu e o suferinţă, ci o cugetare.

— La ce cugeţĭ óre, ca sĕ te facă sĕ suspinĭ aşa de tare?

— Cugetŭ că déca Dumnedeŭ arŭ reţine, ca în acestŭ momentŭ, tótă natura în nemişcare; décă luna acésta arŭ remânea astŭ-felŭ suspendată, disculŭ pe jumĕtate afundatŭ după acele sălciĭ ce sémănă cu nisce gene din plopa ceruluĭ; décă acéstă lumină şi acéstă umbră arŭ remănea astŭfelŭ cufundate şi nesicure în atmosferă; acestŭ lacŭ totŭ aşa de limpede; aerulŭ totŭ aşa de căldicelŭ; amênduoĭ ţermiĭ totŭ în acéstă distanţă de barcă; totŭ acéstă privire a ta în ochiĭ meĭ, totŭ acéstă armonia a vociĭ tale, totŭ acéstă posiţiune, aşŭ înţelege, în fine, cea ce n'amŭ înţelesŭ încă de când cugetŭ séŭ de când visesŭ.

— Ce óre?

— Eternitatea amoruluĭ.

— N'aĭ de câtŭ sĕ vreĭ şi aşa va fi.

— Eĭ bine! dise ea cu entusiasmŭ, îţĭ jurŭ că nu mĕ voiŭ întórce în lume. Voiŭ muri cu tine aicĭ.

Aceste cuvinte le ḑise cu o atâta putere, cu o atâta încredere, în câtŭ îĭ făcu o emoţiune teribile. Atârnă amêndouĕ mâĭnile de gâtulŭ meŭ, astŭ-felŭ că obrazulŭ mi se atinse de alŭ eĭ. Ardéŭ amândouĭ. Închiseiŭ ochiĭ. Nu dormémŭ, dérŭ nu sciamŭ ce facŭ. Câtŭ amŭ statŭ în acéstă nesimţire sublimă, nu potŭ spune; sciŭ numaĭ că m'amŭ pomenitŭ într'unŭ tremurŭ de acelea care'lŭ aduce spaĭma. Şi étă cumŭ:

Pe când stamŭ cu ochiĭ închişĭ şi trebuia sĕ vĕḑŭ în întunericŭ, eŭ vedeamŭ într'unŭ orisonŭ de lumină. La miḑloculŭ aceleĭ lumine vĕḑuiŭ o figură ângeréscă adormită înaintea mea. Era óre o eternă durere, o eternă adoraţiune ce 'mĭ prepara acea nópte în misterulŭ sĕŭ, séŭ cea ce'mĭ va aduce diminéţa împreună cu desceptarea, remuşcarea? Vaĭ! acésta era.

Ea semăna c'o mórtă. Cérşafulŭ trasŭ maĭ josŭ, lăsa sĕ se véḑă gâtulŭ jumĕtate golŭ şi braçiulŭ dreptŭ. Pĕrulŭ îĭ cădea ca nisce inele marĭ de aurŭ pe gâtu-ĭ aplecatŭ pe perină. Într'unulŭ din degete îĭ lucea unŭ inelŭ. Ochiĭ îĭ eraŭ închişĭ. Era óre mórtă? Mĕ apropriaĭ maĭ lângă dênsa. Vaĭ! era mórtă şi era Eleonora! Atuncĭ unŭ fiorŭ rece începu sĕ 'mĭ alerge prin totŭ corpulŭ şi mĕ deşteptaĭ din acéstă meditare, cumŭ spuseĭ, tremurândŭ de frică şi de remuşcare.

— Ce aĭ? mĕ întrebă Princesa, speriată.

— Sĕ mergemŭ, căcĭ 'mĭ este frigŭ.

Ne întórserăm acasă.

Omulŭ presimte nenorocirea precum şi fericirea, şi în somnŭ şi deşteptŭ.

V.

Cândŭ ajunseiŭ acasă, eramŭ ca unŭ omŭ care s'a sculatŭ dupe o beţiă.

Suntŭ unele emoţiunĭ morale ca unele fapte fisice care îţĭ daŭ o lovitură violinte în capŭ şi te restórnă. La începutŭ nu simte cine-va nimicŭ, fără numaĭ o comoţiune profundă, o ameţială durerósă care'ţĭ stinge tótă cugetarea. Cadĭ, avêndŭ numaĭ cunoscinţa deşartă a unuĭ pericolŭ mare. Astŭ-felŭ a fostŭ pentru mine acea vedeniă fulgerătóre. Priimisemŭ în inimă o lovitură plină de spaimă; ideile mi se turburară într'o ameţială penibile. O secundă nu maĭ vĕdluĭ nimicŭ, nu maĭ audiŭ nimicŭ. Apartamentulŭ meŭ mi se părea întunecosŭ; nu maĭ în midlocŭ vedeamŭ unŭ punctŭ luminosŭ şi în elŭ acea închipuire mută ce vĕdusemŭ şi în barcă.

Era numaĭ o închipuire; dérŭ cu tóte acestea o remuşcare disperată mĕ apăsa pînă în rerunchĭ. N'amŭ pututŭ sĕ dormŭ tótă nóptea. Amŭ cerutŭ Princeseĭ sĕ mĕ lase singurŭ, pretestândŭ o indisposiţiune, şi ea m'a lăsatŭ. Tótă nóptea două cugetărĭ se isbeaŭ în sufletulŭ meŭ: se plecŭ a doua di séŭ sĕ nu plecŭ! A muritŭ séŭ n'a muritŭ! Décă va fi muritŭ, pentru ce sĕ maĭ mĕ ducŭ? Dérŭ décă nu va fi muritŭ? Atuncĭ póte s'o scapŭ! Insĕ Princesa, ce sĕ facŭ cu Princesa? Ce preteste se găsescŭ? Şi décă va afla adevĕrulŭ, nu se va rĕci ea de mine? Nu mĕ va părăsi chiarŭ? Luptă te-

-ribile şi disperată din care nu sciamŭ cum se esŭ! Supliciŭ înfiorătorŭ, impusŭ sufletuluĭ meŭ nevoitŭ de a vărsa lacremĭ curate pentru unŭ ângerŭ în miḑloculŭ cochetărieĭ şi desfrînăriĭ. Vaĭ! când nu scie cine-va aicĭ pe pămêntŭ sĕ vorbéscă altă limbă de câtŭ acea a ângerilorŭ, se află în mare pericolŭ de a fi desperechiatŭ.

Vĕḑuĭ înaintea mea pe Princesa amorósă, pe mumă-mea severă şi blestemându-mĕ şi pe Eleonora murindŭ cu numele meŭ pe buze. Amorulŭ astă dată fuse maĭ slabŭ şi mĕ deciseiŭ sĕ plecŭ. Cum se făcu ḑiuă dedeĭ ordine a'mĭ găti postalionulŭ. Dérŭ Princesa nu se sculase încă şi eŭ nu puteamŭ sĕ plecŭ fără sĕ o vĕḑŭ, fără sĕ'ĭ spuĭ; însĕ ce sĕ'ĭ spuĭ? Ce motivŭ se găsescŭ? Sĕ'ĭ spuĭ că mumă-mea este bolnavă? Mĕ va întreba că de unde sciŭ şi îmĭ va cere scrisórea! Sĕ'ĭ spuĭ că a venitŭ unŭ omŭ într'adinsŭ şi a şi plecatŭ pe locŭ, acesta era celŭ maĭ bunŭ miḑlocŭ. Asteptaĭ, dérŭ, sĕ se scóle Princesa. Astă dată, ca nicĭ o dată, dormi fórte multŭ! Abia pe la 10 ore se desceptă şi putu sĕ mĕ priméscă. Insĕ, tocmaĭ când mĕ pregătémŭ sĕ intru la dênsa, feciorulŭ îmĭ anunţă pe unŭ omŭ cu o scrisóre.

— De unde este? întrebaiŭ.

— De la familia D-tale, îmĭ respunse.

Mĕ făcuiŭ galbenŭ ca turta de ciară. Presimţirea érŭ îmĭ veni viă în sufletŭ. Ḑiseiŭ sĕ intre. Elŭ era cu capulŭ golŭ, dupe cum umblă aceia carĭ alergŭ în afacerea unuĭ mortŭ. Cândŭ mĕ vĕḑu, îmĭ întinse scrisórea şi începu sĕ plângă.

— A muritŭ? ilŭ întrebaiŭ eŭ, fără a avea curagiulŭ se iaŭ scrisórea din mâna sea.

— A muritŭ, Domnule, respunse elŭ, dândŭ din capŭ...... Şi în ce felŭ? Se feréscă Dumnedeŭ pe toţĭ vrăjmaşiĭ şi pismaşiĭ.

Acestea le dicea cu unŭ aerŭ care îţĭ sfîrşia inima. Elŭ era unulŭ din aceĭ ómenĭ care se devotéză, pentru o familiă ce a servitu-o, precum se devotéză câinele celŭ maĭ credinciosŭ. Fusese maĭ întêiŭ slugă la familia mea vr'o patru anĭ, şi apoĭ la tatălŭ Eleonoriĭ nouă. Scia tóte copilăriele nóstre, tóte dilele fericite ce petrecusemŭ împreună cu acestŭ ángerŭ de bunătate. Când rătăciamŭ pe câmpurĭ, cândŭ ne uĭtamŭ la umbra vre-unuĭ arbore, cândŭ admiramŭ posiţiunile cele frumóse şi culegeamŭ florile cu miĭ de fecie, elŭ venea de ne chiăma la masă séŭ ne spunea că s'a făcutŭ séră şi că părinţiĭ noştriĭ s'aŭ îngrijatŭ de lipsa nóstră. Era o umbră care juca unŭ rolŭ în suvenirele nóstre.

Nu-mĭ venea sĕ deschizŭ scrisórea. Eramŭ într'unŭ momentŭ de acelea în care se află omulŭ condamnatŭ la mórte, asceptându-şĭ ora esecuţiuniĭ. Cu tóte acestea o deschiseiŭ şi abia putuiŭ sĕ citescŭ cele dintêiŭ treĭ cuvinte:

«*Omorîtorŭ! Omorîtorŭ! Omorîtorŭ!*»

Apoĭ cădui fără simţire. Cândŭ m'amŭ desteptatŭ amŭ găsitŭ pe Princesa lângă căpĕtêiulŭ meŭ; însĕ, în locŭ sĕ fie compătimitóre, suferindă de pósiţiunea mea, ea era din contra posomorâtă, plină de mâniă până în fundulŭ ochilorŭ. Ţinea scrisórea în mână. Ea o citise. Eŭ însĕ n'amŭ cititu-o de-

câtŭ peste unŭ anŭ, cândŭ aveamŭ trebuință de ceva prin care se potŭ uĭta unŭ demonŭ şi sĕ mĕ închinŭ unuĭ ângerŭ care a sburatŭ în cerurĭ.

Copiezŭ aci acea scrisóre ca istoria sĕ-şĭ urmeze cursulŭ eĭ.

«*Fiulŭ meŭ*,

«Omorîtorŭ! omorîtorŭ! omorîtorŭ! Acesta este epitetulŭ ce ţi se cuvine cu dreptŭ cuvêntŭ! Iţĭ scriŭ cu ea mórtă dinaintea mea de o oră. Nu te blestemŭ, căcĭ şi ea te-a ertatŭ. Ş'apoĭ mama nu trebue sĕ-şĭ blesteme copilulŭ chiarŭ cândŭ a făcutŭ o crimă în contra eĭ; trebue se caute se-lŭ scótă din rătăcire şi se-lŭ aducă pe calea adevĕruluĭ.

«Cred că trebue sĕ-ţĭ scriŭ prin câte peripeţiĭ a trecutŭ bóla sermaneĭ fete, de atuncĭ de cândŭ 'ţĭ-amŭ trimisŭ întêia scrisóre. Mĕ înfiorezŭ gândindu-mĕ numaĭ! N'a avutŭ o ḑi veselă, o ḑi fericită. Bóla mergea fórte încetŭ, ce e dreptŭ; dérŭ avea momente care făceaŭ câtŭ ḑece anĭ de bólă. Nu sciamŭ că era espusă şi la alte pericole.

«Mĕ duceamŭ fórte desŭ s'o vĕḑŭ; pociŭ ḑice de douĕ orĭ pe ḑi. De vr'o câte-va ḑile însĕ, începuse sĕ se simţă maĭ bine, maĭ puternică, maĭ veselă. Se vede că era aproprierea criseĭ celeĭ marĭ. Alerga pe câmpurĭ, se aşeḑa pe la umbra unorŭ arborĭ vechĭ unde a'ţĭ statŭ împreună, dupe cumŭ îmĭ spunea ea; aduna florĭ, le făcea buchete şi le punea la rădăcina acelorŭ arborĭ. Citea totŭ d'a-una pe o carte numită *Noua Eloisă* şi pe alta numită *Werter*. Aceste cărţĭ nu le lăsa nicĭ

o dótă. Dormia chiarŭ cu ele la căpètêiŭ. Cu tóte acestea de atuncĭ părea maĭ schimbată; avea o privire de şi maĭ veselă, dérŭ puţinŭ maĭ rătăcită; unŭ surîsŭ care te înghiăţa; unŭ umbletŭ ca acela alŭ lebedeĭ cândŭ este în ajunulŭ de a scóte cea dintêiŭ cântare, care prevestesce mórtea sea; se îmlădia ca trestia care este în ajunulŭ de a fi frîntă de o furtună. Plîngea câte-o dótă, dérŭ plîngea surîḑêndŭ!

«Alaltă-ierĭ séră m'amŭ dusŭ s'o vèḑŭ, cu tóte că o vèḑusemŭ şi ḑiua. Mare Dumneḑeŭ! ce schimbare în câte-va ore! Privirea, care maĭ de diminéţă îĭ era veselă, acumŭ îĭ era turburată şi posomorîtă. Era culcată în patŭ şi ţinea într'o mână pe *Werter*, fără a ceti. Mumă-sea sta în genuchĭ la capulŭ eĭ şi-ĭ observa tóte mişcările.

«— Ce aĭ, Eleonoro, îĭ ḑiseiŭ eŭ? ce simţĭ?

«Ea se uĭtă la mine lungŭ, apoĭ întórse capulŭ spre perete, fără a'mĭ respunde nimicŭ. O apucaĭ de mână, era uscată şi ardea. Resuflarea eĭ cea tare semăna penibile, îngreuiată.

«— A trimisŭ cine-va la doctorŭ în Bucurescĭ? întrebaiŭ pe mumă-sea.

«— Vaĭ! nu, prietina mea, îmĭ respunse ea, cu lacremile în ochĭ şi sculându-se de josŭ. Crisa a fostŭ aşia de repede, în câtŭ nu ne-a datŭ timpŭ să ne maĭ gândimŭ de câtŭ cumŭ sĕ-ĭ dămŭ ajutorulŭ momentanŭ. Bărbatulŭ meŭ şeḑu până acumŭ aci; dérŭ, ne maĭ putêndŭ răbda privirea eĭ, s'a retrasŭ în camera luĭ într'o posiţiune de plînsŭ.

«— Şi de ce nu vorbesce când o întrebĭ câte ceva?

«— Nu veḑĭ că numaĭ cunósce? Este nebună.

«— Nebună! strigaiŭ eŭ, simţindu-mĭ puterile slăbindŭ şi corpulŭ tremurîndŭ, coprinsă ca de unŭ fiorŭ mortalŭ.

«— Nebună, repeta ea, frîngêndu-şĭ mâinele de disperare.

«Plînsetele eĭ deveniseră convulsive. Apoĭ încetară de o dată; îĭ stătură lacremile; i se îndoui corpulŭ şi fu îndată prada unuĭ atacŭ de nerve spăimântătorŭ.

«Chemaiŭ femeĭa din casă, îĭ dedeiŭ ajutorulŭ necesarŭ spre a o transporta în camera eĭ şi eŭ remăseiŭ cu Eleonora până la ḑiuă. Maĭ tótă nóptea vorbea nisce cuvinte neînţelese. Din cândŭ în cândŭ auḑeamŭ pronunţândŭ numele tĕŭ.

«— Elŭ va veni, ḑicea ea. Voiŭ merge cu elŭ la biserica din satŭ şi acolo... şi acolo...

«Nu maĭ auḑémŭ, séŭ maĭ bine nu maĭ înţelegeamŭ finalulŭ. Apoĭ începea sĕ cânte unŭ felŭ de baladă, ale căreĭ cuvinte le pronunţa fórte bine:

Intr'o verde grădiniţă
Sta o jună copiliţă
Floricele adunândŭ
Şi dulcĭ lacrime vĕrsândŭ:
Unŭ băiatŭ atuncĭ trecea
Şi copileĭ îĭ ḑicea:

— Spune'mĭ mie, îngeraşŭ,
Frumuşelŭ şi drăgălaşŭ,
De ce plângĭ? de ce suspinĭ?
De ce fruntea ta înclinĭ?

Plânsulŭ ție nu-țĭ e datŭ,
Mândră fată de 'mpăratŭ!

Plânsulŭ este datŭ la stele,
Ca sĕ ude floricele,
Se rĕsară și sĕ crescă,
Și pe sînu-țĭ sĕ 'nflorescă.
Ca pe ele-unŭ fluturelŭ
Sĕ se jóce singurelŭ.»

Fluturelulŭ s'a jucatŭ
Și în urmă a sburatŭ!!

«Dupe terminarea cântecului își puse mâinile la ochĭ, părêndŭ că voia sĕ nu întêlnéscă privirile unorŭ vedeniĭ.

«Despre ḑiuă adormi puținŭ și, cândŭ se desteptă, era maĭ liniscită; însĕ totŭ nu mĕ cunoscea; era totŭ în acea stare de nesimțire!

«Trimiseiŭ la doctorŭ. Elŭ veni tocmaĭ peste ḑi. Pe mamă n'o maĭ lăsaiŭ se vie s'o véḑă de câtŭ maĭ pe séră. Dupe ce doctorulŭ îĭ dete câte-va linguri de unŭ medicamentŭ fórte tare, în câtŭ făcu o sguduire în totŭ interiorulŭ seŭ, peste vre-o douĕ ore se maĭ linisci. Doctorulŭ plecândŭ, vĕḑu și pe mamă, o cercetă și găsi că nu este nimicŭ gravŭ; ba chiarŭîĭ dete voiă sĕ șéḑă lângă fică-sea, maĭ cu sémă că spera aĭ aduce o mare schimbare medicamentele séle.

— Este concentrarea de sânge, ḑicea elŭ. Indată ce elŭ va începe se circule în regulă, fata se va face bine; căcĭ bóla nu este așa gravă, pe câtŭ s'a aretatŭ pe la începutŭ.

«Intr'adevěrŭ, îndată ce a înseratŭ, s'a şi făcutŭ o mare schimbare. A începutŭ se vorbéscă maĭ regulatŭ. A chematŭ pe mumă-sea s'o sărute. Mie 'mĭ a întinsŭ mâna surîḑêndu-mĭ.

«— Ce vise frumóse amŭ avutŭ în somnulŭ meŭ, ḑicea ea! Amŭ avutŭ şi unulŭ urîtŭ, dérŭ acela a trecutŭ lesne.

«— Şi care este acela urîtulŭ, fata mea?

«— Se făcea că eramŭ p'o stîncă de piatră şi unŭ vulturŭ, repeḑindu-se asupra mea, cu cioculŭ seŭ ascuţitŭ 'mĭ a smulsŭ inima. Pipăindu-mĕ însĕ, ndată dupe ce m'amŭ desteptatŭ, şi vĕḑêndu-mĭ inima la locŭ, spaima a trecutŭ!

— Acestea suntŭ vise de nópte!

«— Vise! Dérŭ aşŭ fi voitŭ ca unele din ele se fie realităţĭ, adaose ea, uitându-se lungŭ la mine.

«Nu sciamŭ ce voesce se înţelégă; dérŭ eramŭ sicură că eştĭ tu la miḑlocŭ.

«Se înoptase bine. Suntŭ câte-va ore de atuncĭ. Mumă-sea mĕ rugă se mĕ întorcŭ acasă ca sĕ mĕ odihnescŭ, căcĭ astă nópte nu maĭ are nevoiă de mine şi că póte veghia ea. Vĕḑêndŭ că nu maĭ este pericolŭ, m'amŭ întorsŭ îndată acasă. Eraŭ ḑece ore din nópte şi o lună frumósă se plimba pe nemărginitulŭ albastru alŭ ceruluĭ. Cum ajunseiŭ acasă, căḑuiŭ în patŭ, doborîtă de ostenélă şi nesomnŭ. Peste treĭ ore însĕ auḑiiŭ pe cine-va bătêndŭ la uşiă cu furiă. Tatălŭ teŭ se sculă şi deschise. Era sermana mumă, cu pĕrulŭ despletitŭ, cu piciórele unulŭ golŭ şi altulŭ în pantofŭ, disperată.

«— Unde'mĭ este fiica mea? strigă ea, cădêndŭ în braciele mele. N'a venitŭ p'aicĭ?

«— Ce felŭ? Nu este acasă? o întrebaiŭ mirată!

«— Nu!

«Şi fiă care cuvêntŭ îlŭ spunea tremurândŭ.

«— Nu, adause plîngêndŭ. Unŭ momentŭ amŭ părăsitu-o ca sĕ mĕ ducŭ sĕ'ĭ fierbŭ doctoriele; căcĭ nu voiamŭ sĕ maĭ neodihnescŭ pe biata femeiă din casă, care a suferitŭ, sărmana, destule nopţĭ de nesomnŭ; dérŭ cândŭ m'amŭ întorsŭ, ea nu maĭ era în patŭ, puiulŭ sburase din cuibulŭ seŭ. Unde se fiă? Dumnedeulŭ meŭ, unde se fiă? strigă biata mamă, ca eşită din minţĭ.

Imĭ luaiŭ o haină maĭ grósă, şi eşirămŭ se o căutămŭ. Visitarămŭ tóte locurile pe unde sciamŭ că se ducea ea singură; dérŭ nimicŭ! Ne întórserămŭ acasă, se vedemŭ décă nu s'o fi întorsŭ. Totŭ nimicŭ. Căutaiŭ prin curte se vĕdŭ décă nu voiŭ găsi ceva dupe care sĕ mĕ orientezŭ. O! teribilŭ! teribilŭ! Tocmaĭ lângă puţulŭ din curte, la lumina luneĭ, vĕduiŭ o panglică. Era panglica albastră care-ĭ ţinea pĕrulŭ. O luaiŭ repede fără sĕ védă mumă-sea. Cu tóte acestea nu'ĭ scăpă din vedere. Alergă la mine, 'mĭ-o luă din mână şi strigă, arĕtândŭ la puţŭ:

«— Trebue sĕ fie aicĭ! trebue sĕ fie aicĭ!

«Acéstă ideiă îmĭ venise şi mie. Strigaiŭ, şi tatălŭ, sluga, femeia şi duoĭ lucrătorĭ carĭ eraŭ în curte alergară. Cândŭ ne uitarămŭ, ceva albŭ plutea ca o lebădă pe unŭ lacŭ în fundulŭ ceiŭ adâncŭ alŭ puţuluĭ. Părinţiĭ, la acestŭ spectacolŭ,

căḑură unulŭ în braţele altuia, şi póte că arŭ fi căḑutŭ josŭ déca nu le damŭ ajutorulŭ necesariŭ şi nu-ĭ transportamŭ în camera lorŭ. Apoĭ amŭ pusŭ de a scosŭ pe sărmana fată din puţŭ.

«Mâine se va îngropa, sub stejarulŭ celŭ mare din vale, dupe dorinţa eĭ, găsită scrisă pe una din cele douĕ cărţĭ.

«Vin'o măcarŭ astă dată se-ţĭ veḑĭ victima, ducându-o la mormêntŭ.

CATERINA

Acesta e sfîrşitulŭ ce avu amorulŭ sărmaneĭ fete

— Te veĭ duce? mĕ întrebă Princesa, aretându-mĭ scrisórea.

— Mĕ voiŭ duce, îĭ respunseiŭ. Datoria mĕ chiamă.

— Datoria, adause ea cu unŭ rîsŭ ironicŭ: datorŭ d'a vedea o mórtă! Morţiĭ se 'ngrópă.

— Dérŭ mumă-mea, tatălŭ meŭ?

— Eĭ aŭ făcutŭ şi vorŭ face maĭ multŭ de câtŭ tine. Ce se facĭ acolo? Se plângĭ? se te vaeţĭ? Acésta e comunŭ. Se rîḑĭ? Acésta arŭ fi o insultă adusă mórteĭ. Nu creḑŭ că veĭ face nimicŭ din tóte acestea. Veĭ şedea acasă, şi d'acolo póte veĭ suferi o durere óre-care. Acésta poţĭ s'o facĭ şi aicĭ, maĭ cu sémă că aicĭ mĕ aĭ pe mine care te iubescŭ şi te voiŭ consola.

— Dérŭ amorulŭ mumeĭ, nu consolă elŭ óre?

— Da; însĕ nu ca alŭ uneĭ amante.

— In fine, orĭ ce va fi, adăogaiŭ eŭ, dupe câteva momente de gândire, trebue sĕ mĕ ducŭ, şi mĕ voiŭ duce.

— Te veĭ duce, adaose ea, cu întristare! Te veĭ duce şi mĕ veĭ părăsi?

— Nicĭ de cumŭ, iubita mea; mĕ voiŭ întórce peste câte-va ḑile.

— Ascultă, urmă ea, luându-mĭ mâinile într'ale séle. Mĕ iubescĭ tu unŭ sfertŭ dupe cumŭ te ubescŭ eŭ?

— D'o sută de orĭ maĭ multŭ! strigaiŭ eŭ. Tu scii acésta.

— Eĭ bine, adaose ea, cu lacremele în ochĭ, rămâĭ astă-ḑĭ, te rogŭ. Peste patru ḑile vomŭ merge împreună la Bucurescĭ, şi d'acolo veĭ merge şi'ţĭ veĭ vedea familia. Ce felŭ? Creḑĭ tu că eŭ nu compătimescŭ îndestulŭ la întristarea ta? Aşŭ fi o ingrată, o femeiă fără inimă, cândŭ aşŭ sta indiferinţă la o lovitură aşa de gravă!

De şi aceste cuvinte conţinéŭ o ironiă destulŭ de fină, totuşĭ nu o băgaiŭ de sémă în preocuparea şi întristarea mea.

— Rămâĭ, — îmĭ ḑise cu vocea cea maĭ dulce din lume, puindŭ amândouĕ mâinile dupe gâtulŭ meŭ şi privindu-mĕ în faciă cu ochiĭ seĭ frumoşĭ, strălucitorĭ de flacărĭ şi de lacremĭ. — Rămâĭ. Décă veĭ face şi acestŭ sacrificiŭ pentru mine, se scii că îţĭ voiŭ fi recunoscĕtorŭ tótă viaţa. De la atitudinea ta depandă se [întărimŭ pentru totŭ déuna lanţul ce ne légă aḑĭ séŭ sĕ'lŭ slăbimŭ, sĕ'lŭ dĕşirămŭ. Tu estĭ bunŭ însĕ, eştĭ generosŭ, aĭ inimă şi prin urmare nu mĕ veĭ facese suferŭ, de óre ce poseḑĭ aceste cualităţĭ şi de óre ce mĕ iubesci, căcĭ mĕ iubescĭ încă, nu este aşa?

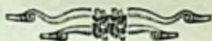
Acéstă rugăciune o făcu cu atâta graciă perfidă în câtŭ consimţiiŭ şi rĕmăseiŭ.

A doua-ḑi de diminéţă, cândŭ veni timpulŭ dejunuluĭ, mĕ coborâiŭ în sala de mâncare. Aşteptaiŭ pe Princesa sĕ viŭ, dérŭ nu veni. Intrebaiŭ şi mi se spuse că a plecatŭ de diminéţă la Bucurescĭ.

Plecase fără sĕ-mĭ spue nimicŭ, şi maĭ cu sémă dupe convorbirea ce avusesemŭ în ajunŭ! Acésta era o trădare; era fapta uneĭ femeĭ miserabile.

Luaiŭ o trăsură şi porniiŭ la Bucurescĭ. Mĕ duseiŭ la dênsa, nu mĕ priimi. A doua-ḑi mĕ priimi când îmĭ spuse că nisce afacerĭ d'o mare importanţă o făcuse sĕ plece de diminéţă, şi, fiindŭ că eŭ dormémŭ, nu voise sĕ mĕ destepte.

De atuncĭ începu sĕ mĕ priméscă maĭ rece, apoĭ maĭ rarŭ, până ajunse acolo unde se sciă.

PARTEA A TREIA

LUCRURILE RELE SE TERMINĂ PRIN REŬ

I.

Era destulŭ sĕ se arunce o mână de pămêntŭ peste corpulŭ rece alŭ luĭ Scarlat, ca Princesa, ne maĭ avêndu'lŭ nicĭ în faciă, nicĭ în memoriă, se arunce şi ea vĕlulŭ uĭtăreĭ peste amorulŭ seŭ cu oficerulŭ.

Valetulŭ de trefŭ numaĭ era amantulŭ acesteĭ femeĭ, chiarŭ în ajunulŭ anuluĭ următorŭ. Cum însĕ ea nu putea trăi fără amorŭ, séŭ maĭ bine cum ḑicŭ femeiele de bulevardŭ, fără amusamentŭ îşĭ luase unŭ altŭ obiectŭ alŭ petrecerilorŭ séle de carnavalŭ.

Dérŭ acestŭ obiectŭ 'ĭ a fostŭ fatalŭ!